

Biuletyn Prawa Karnego nr 9/07

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszczone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Legislacja

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane są zarówno projekty aktów normatywnych, jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane są także opinie sporządzane w toku prac legislacyjnych przez upoważnione podmioty.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

6. Przegląd książek i czasopism

W dziale tym anonsowane są nowe publikacje z zakresu prawa karnego

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

Włodzimierz Wróbel
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego
bsakww@sn.pl

SPIS TREŚCI

1. ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO – IZBA KARNA I IZBA WOJSKOWA.....	4
1.1. UCHWAŁY I POSTANOWIENIA – KZP	4
1.2. ORZECZENIA W SPRAWACH KASACYJNYCH.....	4
1.2.1. Zakaz prowadzenia pojazdów.....	4
1.2.2. Kryteria orzekania zakazu prowadzenia pojazdów określonej kategorii.....	5
1.2.3. Zakaz prowadzenia pojazdów – ratio legis	6
1.2.4. Wniosek o skazanie bez rozprawy – orzeczenie środka karnego innego niż uzgodniony z prokuratorem.....	7
1.2.5. "Oczywista niesprawiedliwość" orzeczenia jako bezwzględna przyczyna odwoławcza.....	9
1.2.6. Oczywista niesłuszność skazania; przedawnienie a uchylene wyroku skazującego.....	12
1.2.7. Istota zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych.....	13
1.2.8. Zasady orzekania środka karnego – zakazu prowadzenia pojazdów.....	15
1.2.9. Pojęcie środka odurzającego.....	15
1.2.10. Wiadomości specjalne biegłego medycyny sądowej a jego stopień specjalizacji	18
1.2.11. Zamieszczenie w wyroku nazwiska ławnika dodatkowego; sprostowanie.....	19
1.2.12. Sędziowski wymiar kary a obraza prawa materialnego.....	19
1.3. ORZECZNICTWO IZBY WOJSKOWEJ SĄDU NAJWYŻSZEGO	20
1.3.1. Niezaskarżalność postanowienia w przedmiocie wyłączenia sędziego.....	20
1.4. ZAGADNIENIA PRAWNE.....	21
1.4.1. Uprawnienia pokrzywdzonego.....	21
1.4.2. Prawo do obrony jako kontratyp przestępstwa składania fałszywych zeznań.....	21
1.4.3. Zasady intertemporalne.....	22
1.4.4. Zakres możliwych do wykorzystania informacji uzyskanych w wyniku czynności operacyjnych.....	22
1.4.5. Konstrukcja sprawstwa rozszerzonego w Kodeksie karnym skarbowym.....	23
1.4.6. Pojęcie wygranej w rozumieniu ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych.....	23
1.4.7. Okoliczności powodujące istnienie uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego.....	23
1.4.8. Należności biegłego – zwrot kosztów przejazdem	24
1.4.9. Odpowiedzialność karna lekarza dokonującego niezgodnych z prawdą wpisów w dokumentacji medycznej	24
1.4.10. Właściwość organów postępowania wykonawczego do odroczenia wykonania, rozłożenia na raty i umorzenia nawiązki	

	<i>na rzecz Skarbu Państwa oraz obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość orzeczonego przepadku</i>	25
1.4.11.	<i>Zakres pojęcia „korzyść majątkowa”</i>	25
1.4.12.	<i>Pojęcie wygranej rzeczowej w rozumieniu ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych</i>	25
1.4.13.	<i>Osądzenie fragmentu czynu ciągłego</i>	25
1.4.14.	<i>Skład sądu w postępowaniu prowadzonym w trybie uproszczonym przy ponownym rozpoznaniu sprawy</i>	26
1.4.15.	<i>Przesłanki prowadzenia dochodzenia i śledztwa</i>	26
1.4.16.	<i>Mienie objęte wspólnością majątkową jako przedmiot czynności wykonawczych przestępstwa przywłaszczenia</i>	27
1.4.17.	<i>Przestępstwo „kradzieży” sygnału telewizyjnego</i>	27
1.4.18.	<i>Właściwość sądu rejonowego w sprawach zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie wniosku o zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego</i>	27
1.4.19.	<i>Zgoda na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej a możliwość stosowania tymczasowego aresztowania</i>	28
1.4.20.	<i>Postępowanie w przedmiocie zażalenia na odmowę nadania klauzuli wykonalności postanowieniu prokuratora o zabezpieczeniu majątkowym</i>	28
2.	ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO	29
2.1.	WYROKI I POSTANOWIENIA TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO	29
2.2.	WOKANDA TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO	29
2.2.1.	<i>Ustawa lustracyjna (sygn. akt K 2/07)</i>	29
3.	LEGISLACJA	33
3.1.	AKTY NORMATYWNE DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO	33
3.1.2.	<i>Wchodzą w życie:</i>	33
3.2.	PRACE LEGISLACYJNE RZĄDU	34
3.3.	PRACE LEGISLACYJNE SEJMU I SENATU RP	35
3.3.1.	<i>Sejm</i>	35
3.3.2.	<i>Senat</i>	36
5.	INFORMACJA MIĘDZYNARODOWA.....	37
5.1.	RADA EUROPY	37
5.2.	ORZECZNICTWO EUROPEJSKIEGO TRYBUNAŁU PRAW CZŁOWIEKA.....	37
5.2.1.	<i>Kontrowanie rozmów a granice prawa do prywatności</i>	37
5.2.2.	<i>Kontrowanie rozmów a granice prawa do prywatności</i>	38
5.2.3.	<i>Postępowanie funkcjonariuszy Policji i niehumanitarne traktowanie</i>	39
6.	PRZEGLĄD KSIĄŻEK I CZASOPISM	42
6.1.	PRZEGLĄD KSIĄŻEK	42
6.2.	PRZEGLĄD CZASOPISM.....	42

1. Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

(opr. Łukasz Majewski, asystent w Izbie Karnej SN, Włodzimierz Wróbel BSA SN)

1.2.1. Zakaz prowadzenia pojazdów

przepisy: art. 42 § 1 k.k., art. 178a k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów

Wyrok z dnia 28 marca 2007 r., II KK 362/06

Z uzasadnienia:

„Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna. Sąd Rejonowy w B. błędnie odczytał treść art. 42 § 1 k.k., ograniczając się do wykładni językowej, gdy tymczasem prawidłowo stosując także wykładnię celowościową, należało dojść do wniosku, że na podstawie tego przepisu należy orzec co najmniej zakaz prowadzenia pojazdów tego rodzaju, jaki oskarżony prowadził popełniając przypisany mu czyn zakwalifikowany z art. 178a § 1 k.k. – w tej sprawie właśnie kategorii B. (tak konsekwentnie Sąd Najwyższy – zob. także ostatnie orzeczenia: wyrok z dnia 6 grudnia 2006 r., V KK 360/06 OSNKW 2007, Nr 1, poz. 7 oraz wyrok z dnia 10 stycznia 2007 r., III KK 437/06 OSNKW 2007, Nr 3, poz. 29).

Orzekając jak w zaskarżonym wyroku, Sąd Rejonowy dopuścił się nie tylko obrazy prawa materialnego – art. 42 § 1 k.k., ale także prawa procesowego – art. 343 § 7 k.p.k., gdyż uznał, że zachodzą podstawy do uwzględnienia wniosku, w sytuacji gdy zawierał on propozycję wymierzenia środka karnego w sposób naruszający prawo materialne. Prokurator Generalny w zarzucie kasacji nie wskazał obrazy tego ostatniego przepisu, jednak w jej uzasadnieniu, w istocie, w sposób jednoznaczny to podnosi, wobec zauważenia, że orzekając jak w zaskarżonym wyroku, Sąd Rejonowy zaakceptował wniosek prokuratora sformułowany na podstawie art. 335 k.p.k., proponujący orzeczenie środka karnego w sposób naruszający prawo materialne – art. 42 § 1 k.k. To właśnie zdecydowało, że Prokurator Generalny we wnioskach kasacji wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku. I jest to wniosek trafnie sformułowany, gdyż wniosek Prokuratora Prokuratury Krajowej, przedstawiony Sądowi Najwyższemu na rozprawie, nie uwzględnia specyfiki sytuacji procesowej zaistniałej w wyniku uwzględnienia wniosku prokuratora (art. 335 k.p.k.) w trybie określonym w art. 343 k.p.k. Otóż, przepisy tego ostatniego artykułu, w przeciwieństwie do unormowań art. 387 § 3 k.p.k., nie pozwalają modyfikować wniosku prokuratora złożonego na podstawie art. 335 k.p.k. Wobec tego, nie ma możliwości skierowania wniosku prokuratora, po uchyleniu zaskarżonego wyroku i przekazaniu sprawy Sądowi Rejonowemu, na posiedzenie i wydanie, w trybie określonym w art. 343 k.p.k., orzeczenia nie naruszającego prawa materialnego – zgodnie z zaleceniem sformułowanym w uzasadnieniu orzeczenia Sądu kasacyjnego. W razie uchylenia wyroku tylko co do orzeczenia o środku karnym, ponowne rozpoczęcie sprawy w tym zakresie mogłoby nastąpić tylko na rozprawie. Poprawniejszym rozwiązaniem, trafnie wskazanym przez Prokuratora Generalnego we wnioskach kasacji, było, wobec obrazy przez Sąd Rejonowy nie tylko prawa materialnego (art. 42 § 1 k.k.), ale w pierwszej kolejności prawa procesowego (art. 343 § 7

k.p.k.), uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy w takim właśnie zakresie Sądowi Rejonowemu, który, wobec braku poprawnego wniosku prokuratora (art. 335 k.p.k.), rozpozna ją w całości na rozprawie. Nie ma żadnych przeszkód procesowych, by w wyniku ponownego rozpoznania sprawy oskarżonemu została wymierzona taka sama kara i środek karny zgodnie z wymogami określonymi w art. 42 § 1 k.k.”.

1.2.2. Kryteria orzekania zakazu prowadzenia pojazdów określonej kategorii

przepisy: art. 42 §2 k.k., art. 178 a § 1 k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów

Wyrok z dnia 27 lutego 2007 r., II KK 382/06

Teza:

Co prawda wykładnia językowa art. 42 § 2 k.k. może prowadzić do wniosku, że Sąd orzekając przewidziany w tym przepisie zakaz może dowolnie dokonywać wyboru pojazdów, objętych tym zakazem, bez względu na to jakim pojazdem sprawca kierował w czasie popełnienia przestępstwa, to taka interpretacja przepisu art. 42 § 2 k.k. prowadziłaby wręcz do absurdu, ponieważ zaniechanie orzeczenia zakazu prowadzenia takiego rodzaju pojazdu, którym sprawca kierował w czasie popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. skutkowałoby posiadanie przez sprawcę w dalszym ciągu prawa do prowadzenia takiego rodzaju pojazdu, za prowadzenie którego w stanie nietrzeźwości został skazany.

Z uzasadnienia:

„Sąd uznając oskarżonego za winnego popełnienia czynu określonego w art. 178a § 1 k.k. ma obowiązek na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzec środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju.

Co prawda wykładnia językowa art. 42 § 2 k.k. może prowadzić do wniosku, że Sąd orzekając przewidziany w tym przepisie zakaz może dowolnie dokonywać wyboru pojazdów, objętych tym zakazem, bez względu na to jakim pojazdem sprawca kierował w czasie popełnienia przestępstwa, to taka interpretacja przepisu art. 42 § 2 k.k. prowadziłaby wręcz do absurdu, ponieważ zaniechanie orzeczenia zakazu prowadzenia takiego rodzaju pojazdu, którym sprawca kierował w czasie popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. skutkowałoby posiadanie przez sprawcę w dalszym ciągu prawa do prowadzenia takiego rodzaju pojazdu, za prowadzenie którego w stanie nietrzeźwości został skazany.

Stanowiłoby to wręcz usankcjonowanie jego bezprawnego działania, a orzeczonego środka karnego byłby niedopuszczalną fikcją nie stanowiącą żadnej – w tym przedmiocie – przewidzianej przez ustawodawcę dolegliwości.

Dlatego też, nie ulega wątpliwości, wynikającej z jednoznacznego i jednolitego orzecznictwa Sądu Najwyższego i doktryny, że należy stosować wykładnię celowościową art. 42 § 2 k.k., uwzględniając wskazane wyżej ratio legis unormowania, przewidzianego w tym przepisie. Logiczną przesłanką określającą rodzaj pojazdu, który powinien zostać objęty zakazem prowadzenia przez sprawcę, na podstawie art. 42 § 2 k.k., jest ten rodzaj pojazdu mechanicznego, którym sprawca poruszał się w czasie popełnienia przestępstwa.

Sąd Rejonowy w O. w zaskarżonym kasacją wyroku orzekając zgodnie z wnioskiem prokuratora – zamieszczonym w akcie oskarżenia w trybie art. 335 § 1 k.p.k. – zakaz prowadzenia przez skazanego pojazdów mechanicznych kategorii A, C i E zamiast kategorii B, właściwej dla rodzaju pojazdu prowadzonego przez W. F. T. w czasie popełnienia przypisanego mu przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., niewątpliwie rażąco naruszył przepis prawa materialnego, tj. art. 42 § 2 k.k., co

miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a jednocześnie naruszony został również przepis art.343 § 7 k.p.k. przez nie uznanie przez Sąd, że nie zachodziły podstawy do uwzględnienia wniosku prokuratora w odniesieniu do środka karnego i nie zastosowanie przewidzianego tym przepisem trybu rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych.”.

1.2.3. Zakaz prowadzenia pojazdów – *ratio legis*

przepisy: art. 42 § 2 k.k., art. 178a k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów

Wyrok z dnia 22 marca 2007 r., sygn. akt II KK 407/06

Teza:

Sam przepis art. 42 § 2 k.k. jednoznacznie nakłada na sąd obowiązek, w razie skazania za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., orzeczenia wobec sprawcy tego występkę zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych lub pojazdów mechanicznych określonego rodzaju. Taka treść tego przepisu – odczytana z uwzględnieniem wspomnianego już i niekwestionowanego jego ratio legis – wskazuje, że zakresem orzekanego na jego podstawie wobec sprawcy takiego przestępstwa owego środka karnego i określonym nim zakazem prowadzenia pojazdów mechanicznych, powinna być objęta możliwość prowadzenia przez niego co najmniej pojazdu, którym on dopuścił się tego czynu zabronionego.

Z uzasadnienia:

„Już na gruncie przepisów kodeksu karnego z 1969 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych ma na celu czasowe, rzeczywiste wyeliminowanie z ruchu drogowego jako kierowców tych osób, które prowadząc pojazd mechaniczny dopuściły się przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 1975 r., sygn. V KZP 2/74, OSNKW 1975, z. 3–4, poz. 39). Tak też funkcja i cel owego zakazu stanowiącego stosownie do treści art. 42 k.k. środek karny są w orzecznictwie i obecnie postrzegane (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 4 grudnia 2006 r., V KK 360/06, OSNKW 2007, z. 1, poz. 7; 1 sierpnia 2006 r., II KK 179/06, Len nr 193042; 6 lipca 2006 r., IV KK 140/06, Lex nr 188397; 6 lipca 2006 r., IV KK 146/06, Lex nr 188355). Potrzebę takiego właśnie odczytywania istoty owego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych podkreśla także piśmiennictwo, w którym wprost akcentuje się przekonanie o ewidentnej nieprawidłowości wyłączenia z zakresu tego środka uprawnienia do prowadzenia takiego pojazdu, przy którego prowadzeniu sprawca dopuścił się owego przedmiotowego przestępstwa (por. R. Stefański glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1991 r., II KRN 57/91 Przegląd Sądowy 1994 nr 3 str. 83–91). Dostrzega się przy tym przewidywalną, przede wszystkim zabezpieczającą funkcję tego zakazu (por. M. Szewczyk – System środków karnych w projekcie nowego kodeksu karnego w: Problemy kodyfikacji prawa karnego. Księga ku czci Profesora M. Cieślaka. Kraków 1993, str. 154, A. Marek – Komentarz do kodeksu karnego. Część ogólna – Warszawa 1999, str. 124; J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek – Kodeks karny. Komentarz tom II – Gdańsk 1999, str. 39).

Nie ulega też wątpliwości, że sam przepis art. 42 § 2 k.k. jednoznacznie nakłada na sąd obowiązek, w razie skazania za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., orzeczenia wobec sprawcy tego występkę zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych lub pojazdów mechanicznych określonego rodzaju. Taka treść tego przepisu – odczytana z uwzględnieniem wspomnianego już i niekwestionowanego jego ratio legis – wskazuje, że zakresem orzekanego na jego podstawie wobec sprawcy takiego przestępstwa owego środka karnego i określonym nim zakazem prowadzenia pojazdów mechanicznych, powinna być objęta możliwość prowadzenia przez niego co najmniej pojazdu, którym on dopuścił się tego czynu zabronionego. Co więcej, to właśnie rodzaj tego pojazdu, przy orzekaniu o tym środku karnym w przewidzianych w art. 42 § 2 k.k. okolicznościach, winien

stanowią podstawową przesłankę, determinującą wręcz każdorazowo „obowiązkowy” jego zakres. Nie może on być przecież określany w oderwaniu od rodzaju pojazdu, którym sprawca kierował, skoro to czyniąc wykazał, że zagraża bezpieczeństwu w komunikacji. Tym samym o ile ów środek karny ma rzeczywiście realizować wspomniane już przypisane mu – przede wszystkim prewencyjne – funkcje, to całkowicie nieracjonalne i nielogiczne byłoby przy określaniu zakresu owego zakazu, przyzwolenie na możliwość wyłączenia spośród jego dotyczących rodzajów pojazdu, właśnie ten ich rodzaj, do którego należał pojazd prowadzony przez sprawcę w chwili popełnienia przedmiotowego czynu.

Nie ulega wątpliwości, że tenże przepis art. 42 § 2 k.k. – przy takiej swojej treści – daje sądowi możliwość rozszerzenia owego zakazu także co do pojazdów innego określonego rodzaju, czy nawet do wszelkich pojazdów mechanicznych. Jest to też warunkowane jego ratio legis. Same bowiem okoliczności – tak podmiotowe, jak i przedmiotowe – popełnionego przez sprawcę czynu mogą – dla zapewnienia możliwości rzeczywistego zrealizowania funkcji tego środka karnego – uzasadniać potrzebę takiego „poszerzenia” rodzajów pojazdów, których miałby on dotyczyć. Może to nastąpić przykładowo w sytuacji, w której ów sprawca swoim krytycznym zachowaniem wykazał, że pozostawienie mu możliwości prowadzenia innych rodzajów pojazdów, aniżeli ten przez niego w chwili dokonywania czynu kierowany, ani nie gwarantuje jego rzeczywistego wyłączenia z ruchu drogowego, ani też tym samym chroni dostatecznie bezpieczeństwo w komunikacji.

Stąd też orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych z wyłączeniem tego rodzaju pojazdu, do którego należał ten prowadzony przez sprawcę, pozostaje w rażącej sprzeczności z istotą owego przewidzianego w art. 42 § 2 k.k. środka karnego i tym samym stanowi niewątpliwą obrazę tego przepisu. Nie sposób też nie zauważyć, że tak rozstrzygając (jak to miało miejsce w ocenionym przypadku), sąd nie tylko dopuścił się rażącego obejścia prawa, ignorując całkowicie sens owego omawianego unormowania, ale i poprzez to sprzeniewierzył się określonym w art. 53 § 1 k.k. w zw. z art. 56 k.k. zasadom wymiaru środków karnych. Wśród nich jest przecież nakaz uwzględniania – przy orzekaniu tych środków – celów zapobiegawczych i wychowawczych, które mają osiągnąć w stosunku do skazanego. Określony – bez uwzględnienia rodzaju kierowanego przez sprawcę pojazdu – zakres orzeczonego wobec niego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, realizacji tychże dyrektyw jego wymiaru z pewnością nie respektuje, skoro pozwala mu nadal prowadzić ten rodzaj pojazdu, którym dopuścił się przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji.”.

1.2.4. Wniosek o skazanie bez rozprawy – orzeczenie środka karnego innego niż uzgodniony z prokuratorem

przepisy: art. 343 § 6 i 7 k.p.k.

hasła: wniosek o skazanie bez rozprawy

wyrok z dnia 22 marca 2007 r., II KK 408/06

Teza:

Z treści art. 343 § 6 i 7 k.p.k. jednoznacznie wynika, że uwzględniając wniosek, sąd skazuje oskarżonego zgodnie z jego treścią, a uznając, że nie zachodzą podstawy do jego uwzględnienia, rozpoznaje sprawę na zasadach ogólnych.

Z uzasadnienia:

„Nie ulega wątpliwości, że jednym z warunków dopuszczalności określonego w art. 335 k.p.k. skazania bez rozprawy jest orzeczenie w ten sposób kary lub środka karnego uzgodnionych z oskarżonym. Z treści tego przepisu wynika bowiem, że wniosek o skazanie w tym trybie musi zawierać uzgodnioną propozycję co do kary lub środka karnego, a skoro tak, to oskarżony musi wyrazić

zgoda na taki sposób załatwienia sprawy. Dochodzi w ten sposób do *sui generis* porozumienia między podejrzanym a prokuratorem, w ramach którego ten pierwszy decyduje się na to, by być za określone przestępstwo skazany, bez przeprowadzenia rozprawy, w zamian za uzgodnione pomiędzy nim a prokuratorem konsekwencje prawnokarne. Do istoty więc tej swoistej ugody należy negocjacja warunków, na jakich oskarżony jest gotów wyrazić zgodę na skazanie go w ten sposób (por. A. Marek: *Konsensualny model rozstrzygania spraw w procesie karnym*, (w:) *Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności. Księga ku czci prof. S. Waltosia pod red. J. Czapskiej, A. Gaberle, A. Światłowskiego, A. Zolla, Warszawa 2000, str. 65*, R. Koper – *Zgoda oskarżonego jako warunek skazania bez rozprawy – Palestra 2001, z. 5–6, str. 7*, R. Koper *Rozstrzygnięcia sądu w przedmiocie wniosku o skazanie bez rozprawy, PS 2002, z. 6, str. 72*). Stąd też orzekając w tym trybie sąd jest związany wnioskiem prokuratora w tym znaczeniu, że nie może wymierzyć oskarżonemu innej kary lub środka karnego aniżeli te w nim wnioskowane, bowiem treść tego wniosku jest wynikiem jego porozumienia z prokuratorem, mocą którego obaj zgadzają się tylko na takie akurat rozstrzygnięcie w sprawie, w szczególności co do kar i środków karnych. Równocześnie z treści art. 343 § 6 i 7 k.p.k. jednoznacznie wynika, że uwzględniając wniosek, sąd skazuje oskarżonego zgodnie z jego treścią, a uznając, że nie zachodzą podstawy do jego uwzględnienia, rozpoznaje sprawę na zasadach ogólnych. Nie oznacza to jeszcze, że w sytuacji uznania braku podstaw do uwzględnienia wniosku i stwierdzenia potrzeby jakiegokolwiek zmiany jego treści sąd jest każdorazowo obligowany do rozpoznania takiej sprawy na zasadach ogólnych. Może bowiem doprowadzić do zmodyfikowania wniosku (tak na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego) na posiedzeniu wyznaczonym na podstawie przepisu art. 343 § 5 k.p.k., przez prokuratora. Przy czym – co oczywiste wobec konsensualnej formy takiego trybu zakończenia postępowania karnego – warunkiem „skuteczności” takiego wniosku jest, by oskarżony, na tak skorygowaną jego treść wyraził zgodę. To przekonanie o tym, że sąd nie może – decydując się na uwzględnienie wniosku złożonego w omawianym trybie – samodzielnie dokonywać w nim zmian, bez uzyskania co do nich zgody stron, było wielokrotnie wyrażone zarówno w orzecznictwie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2005 r., I KZP 10/05, OSNKW 2005, z. 4, poz. 42; wyroki Sądu Najwyższego z: 9 listopada 2005 r., V KK 296/05, Lex nr 164332 i 9 grudnia 2005 r., KK 25/05, OSNKW 2006, z. 6, poz. 20), jak i piśmiennictwie (por. T. Grzegorzczuk – *Wydanie wyroku na posiedzeniu w zniewielizowanej procedurze karnej PS 2003, nr 9, str. 22 – 24*, K. Lewczuk – *Rola sądu w konsensualnym zakończeniu procesu karnego – Pr. i Pr. 2004, z. 4, poz. 143*).

W rozpatrywanej sprawie niewątpliwe jest, że Sąd Rejonowy w Ł. takowych zmian (bez uzyskania ich akceptacji stron – por. protokół z posiedzenia z dnia 19 czerwca 2006 r.) dokonał co do zakresu określenia orzeczonego wobec oskarżonego środka karnego. Dołączony bowiem do aktu oskarżenia stosownie do treści art. 335 § 1 k.p.k. wniosek zawierał – uzgodnioną z oskarżonym – propozycją orzeczenia wobec niego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i pojazdów rowerowych w ruchu lądowym na okres 4 lat. Tymczasem wyrokiem z dnia 19 czerwca 2006 r. wydanym na skutek uwzględnienia tego wniosku – Sąd Rejonowy w Ł. – orzekł wobec J. K. na podstawie art. 42 § 2 i § 1 k.k. zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii A oraz pojazdów rowerowych na okres 4 lat. Tym samym orzekł tenże środek karny w zakresie innym aniżeli ten, który został przez prokuratora i (ówczesnego) podejrzanego uzgodniony. Tak czyniąc tenże sąd dopuścił się rażącej obrazy tych przytoczonych wcześniej przepisów prawa procesowego, to jest art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k., które to naruszenie – z uwagi na swój omówiony już charakter – miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Jego bowiem następstwem było takie określenie wymiaru przedmiotowego orzeczonego środka karnego, który – przy braku na takie rozstrzygnięcie zgody stron i w zastosowanym trybie procedowania – nie powinno w ogóle nastąpić.”

1.2.5. "Oczywista niesprawiedliwość" orzeczenia jako bezwzględna przyczyna odwoławcza

przepisy: art. 389 k.p.k. z 1969 r.

hasła: rewizja nadzwyczajna

Wyrok z dnia 1 marca 2007 r., III KK 301/05

Teza:

Sąd Najwyższy rozpoznający rewizję nadzwyczajną był zobligowany do dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic rewizji nadzwyczajnej w celu sprawdzenia, czy nie zachodzi któraś z podstaw odwoławczych o charakterze bezwzględnym, w tym podstawa z art. 389 k.p.k. z 1969 r. to jest „oczywista niesprawiedliwość” orzeczenia.

Z uzasadnienia:

„Zasadny jest zarzut rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego w postępowaniu odwoławczym, toczącym się przed Sądem Najwyższym, który rozpoznawał rewizję nadzwyczajną wniesioną na korzyść skazanych J. B., J. G. i K. R. przez Ministra Sprawiedliwości.

W postępowaniu tym, zgodnie z art. 462 k.p.k. z 1969 r. miały odpowiednie zastosowanie przepisy regulujące postępowanie odwoławcze, a wśród nich przepis art. 389 tego kodeksu, którego zastosowania nie wyłączał żaden z przepisów rozdziału 47, dotyczący rewizji nadzwyczajnej.

Na gruncie ówczesnego stanu prawnego, zarówno w piśmiennictwie jak i orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie traktowano przepis art. 389 k.p.k., (podobnie jak art. 440 k.p.k.) jako bezwzględną przyczynę odwoławczą. Przepis ten nie mógł wprawdzie stanowić samodzielnej podstawy odwoławczej, był wypadkową uchybień zaliczonych do względnych przyczyn odwoławczych, wymienionych w art. 387 k.p.k. z 1969 r. (aktualnie 438 k.p.k.), jednakże jego zastosowanie miało charakter obligatoryjny (por. J. Grajewski, E. Skrętowicz, Kodeks postępowania karnego z komentarzem, Gdańsk 1995, s. 257 – 258).

Treść jego tworzyła bowiem jedną z zasad postępowania odwoławczego, do której nawiązał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 maja 1973r., sygn. akt VKRN 118/73, OSNKW z 1973 r., z.12, poz. 155 stwierdzając: „Zgodnie z zasadą rewizyjności, skonkretyzowaną w przepisach art. 383 § 2 i art. 389 k.p.k., oraz z zasadami prawdy materialnej i trafnego orzekania, sąd odwoławczy ma prawo i obowiązek zbadania sprawy pod względem merytorycznym i prawnym nie tylko w granicach środka odwoławczego, ale także z urzędu niezależnie od tych granic – w celu stwierdzenia, czy nie zachodzi oczywista niesprawiedliwość wyroku, a w szczególności czy nie zachodzi potrzeba orzeczenia na korzyść oskarżonego, chociaż środek odwoławczy wniesiono na jego niekorzyść, i to na każdej z podstaw określonych w art. 387 k.p.k.”.

Ta właśnie zasada, jak trafnie podnosi kasacja, obligowała Sąd Najwyższy rozpoznający rewizję nadzwyczajną do dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic rewizji nadzwyczajnej w celu sprawdzenia, czy nie zachodzi któraś z podstaw odwoławczych o charakterze bezwzględnym, w tym podstawa z art. 389 k.p.k. z 1969 r. to jest „oczywista niesprawiedliwość” orzeczenia. Obowiązek ten w sprawie niniejszej jawił się jako oczywisty, jeśli się zważy, że rewizja nadzwyczajna była jedynym środkiem umożliwiającym kontrolę odwoławczą wyroku wydanego w trybie doraźnym, wyłączającym zwykle uprawnienia odwoławcze stron, a wymiar kar zasadniczych, ocenianych w granicach rewizji nadzwyczajnej na podstawie art. 397 § 2 k.p.k. w zw. z art. 462 k.p.k., został ukształtowany na podstawie art.2 dekretu o trybie doraźnym.

Obowiązkiem sądu odwoławczego było zatem sprawdzenie, czy sąd a quo zbadał należycie przesłanki decydujące o rozpoznaniu tej sprawy w trybie doraźnym, gdyż oczywistym jest, że wadliwe zastosowanie tego trybu stanowiło rażące naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia zarówno z uwagi na wyłączenie uprawnień odwoławczych skazanych, ograniczające ich prawa do obrony jak i drastyczne podwyższenie ustawowego wymiaru kary.

Zgodnie z art. 1 ust. 3 dekretu o trybie doraźnym z dnia 16 listopada 1945r., w brzmieniu ustalonym nowelą z dnia 1 lipca 1949 r. (tekst jedn.: Dz. U. z 1949 r. Nr 33, poz. 244) formalną przesłanką warunkującą rozpoznanie sprawy w trybie postępowania doraźnego był wniosek prokuratora, który winien być zamieszczony w akcie oskarżenia (art. 10 dekretu). Przepisy dekretu o trybie doraźnym nie wyłączały stosowania art. 251 k.p.k. z 1928 r., dającego podstawę do merytorycznej kontroli aktu oskarżenia, w tym zawartego w nim wniosku rozpoznanie sprawy w trybie doraźnym.

Na podzielenie zasługuje przywołane w kasacji stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 27 lipca 2004 r., sygn. akt II KK 332/03, że przepis ten formułował materialną przesłankę tego wniosku, jaką były „okoliczności sprawy”, wobec czego „organ sądowy miał nie tylko prawo, ale nawet obowiązek, badania istnienia nie tylko przesłanek formalnych, ale także i przesłanki materialnej, stosowania tego trybu, a tym samym i zasadności wniosku prokuratora, o którym mowa w art. 1 ust. 3 dekretu(...), wniosek prokuratora stanowił warunek niezbędny prowadzenia postępowania w tym trybie, ale nie mógł determinować stanowiska sądu”.

W sprawie niniejszej kontroli takiej Sąd Wojewódzki zaniechał, choć była ona niewątpliwie niezbędna ze względu na „okoliczności sprawy” wskazane w kasacji jak rozmiary blisko dwuletniego postępowania przygotowawczego toczącego się przeciwko 9 oskarżonym, z udziałem 11 obrońców, kilkudziesięciu świadków oraz biegłych, których opinie wymagały konfrontacji znacznej liczby dokumentów. Nagromadzenie tych okoliczności mogło niewątpliwie stać się podstawą do stwierdzenia, że nie jest możliwe rozpoznanie tej sprawy w trybie doraźnym, wymagającym szczególnie szybkiego osądzenia sprawy.

Zaniechanie kontroli merytorycznej aktu oskarżenia jak i wniosku o zastosowanie trybu doraźnego stało się w tej sprawie nadto źródłem zaniechania ustalenia, czy spełnione zostały ustawowe przesłanki, umożliwiające rozpoznanie sprawy w tym trybie.

Jest oczywistym, że postępowanie doraźne, drastycznie ograniczające prawa oskarżonych do obrony miało charakter postępowania wyjątkowego wobec czego przepis art.1 ust.1 dekretu o postępowaniu doraźnym określający przestępstwa podlegające temu trybowi nie mógł podlegać wykładni rozszerzającej.

Tymczasem, o ile przestępstwa wymienione pod punktami a), b) i c) dekretu zostały określone literalnie, poprzez wskazanie przestępstw umyślnych zamieszczonych w rozdziale XXXIII kodeksu karnego lub określonych w konkretnych przepisach kodeksu karnego, przestępstwa wymienione w pkt. d) wskazano opisowo – jako przestępstwa „na szkodę Skarbu Państwa, samorządu, instytucji prawa publicznego, spółdzielni, przedsiębiorstw stanowiących własność lub pozostających pod zarządem Państwa, samorządu, instytucji prawa publicznego lub spółdzielni oraz inne przestępstwa – jeżeli interesy gospodarcze Polski Ludowej zostały narażone na znaczną szkodę”.

W wyroku z dnia 2 marca 1957 r., sygn. akt I KRN 153/57 Sąd Najwyższy stwierdził, że ustalenie, iż przestępstwo wymienione w art.1pkt.d ust. 2 dekretu naraziło na znaczną szkodę interesy gospodarcze Polski Ludowej jest wymogiem rozpoznania sprawy w trybie doraźnym, w piśmiennictwie odnoszono ten wymóg do „wypadku wskazanego pod pkt. d”, a więc do wszystkich przestępstw pod tym punktem określonych (por. S. Kalinowski, M. Siewierski, Kodeks Postępowania Karnego Komentarz, Warszawa 1960, s. 592).

Pogląd ten zasługuje na podzielenie, jeśli się zważy, że oskarżeni w niniejszej sprawie zostali pociągnięci do odpowiedzialności na podstawie dekretu z dnia 4 marca 1953 r. (Dz. Nr 17, poz.68), który stworzył po raz pierwszy w polskim systemie prawnym pojęcie mienia społecznego, wprowadził czynność sprawczą „zagarnięcie” oraz 3 kwalifikowane postaci tegoż zagarnięcia, między innymi poprzez zastosowane do oskarżonych „działanie w zorganizowanej grupie przestępczej”. Popelniony w takich okolicznościach występki „zagarnięcia mienia społecznego” opatrzone został zaostrzoną sankcją w postaci kary więzienia od lat 2 do 10, przy czym dekret w odniesieniu do występki określonych w art. 1 § 1, 2 i 3 nie wskazywał znamion wartościujących mienie spo-

leczne będące przedmiotem zagarnięcia, jedynie zbrodnia określona w art. 1 § 4 wymagała wypełnienia znamienia „wyrządzenia wielkiej szkody interesom gospodarczym lub obronnym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”.

Skoro zagarnięcie mienia społecznego w warunkach zorganizowanej grupy przestępczej powodowało odpowiedzialność karną za kwalifikowane przestępstwo, niezależnie od wartości zagarniętego mienia, to oczywistą stawała się konieczność ustalenia jego skutków „dla interesów gospodarczych Polski Ludowej” jako warunku rozpoznania sprawy w trybie doraźnym. Odmienne wykładania prowadziłyby do absurdalnego wniosku, iż dopuszczalne mogłoby być rozpoznanie w tym trybie każdej sprawy o czyn zakwalifikowany z art. 1 § 1, 2 i 3 dekretu o wzmożeniu ochrony własności społecznej, także dotyczący zagarnięcia mienia o nieznacznej wartości, i zastosowania sankcji oznaczonych w art. 2 ust. 1 dekretu o postępowaniu doraźnym, poczynając od kary śmierci.

Przeczy temu nie tylko absurdalności takiej konstatacji, nawet przy uwzględnieniu szczególnie zastrzeżonej odpowiedzialności za przestępstwa przeciwko własności społecznej, lecz również przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego z lat 60-tych ubiegłego wieku, które dostarcza bardzo licznych przykładów orzeczeń wydawanych w rozpoznaniu zwykłego środków odwoławczych od wyroków wydawanych w trybie zwyczajnym, w sprawach o przestępstwa z art. 1 § 3 lit. b dekretu o wzmożeniu ochrony własności społecznej.

W przedmiotowej sprawie akt oskarżenia, ani wyrok Sądu Wojewódzkiego w L. nie zawierają żadnych ustaleń w kwestii skutków przypisanych oskarżonym przestępstw dla interesów gospodarczych kraju, nie wartościują też rozmiarów zagarniętych kwot jako znacznych, poważnych, czy tym podobnych. Opinie biegłych, na podstawie których określono przypisane oskarżonym korzyści majątkowe nie dostarczają także żadnych informacji, świadczących o tym, że będący przedmiotem niniejszej sprawy proceder miał istotne znaczenie dla gospodarki deficytowym surowcem – wełną naturalną.

Nie ulega najmniejszym wątpliwościom, że w tej sytuacji Sąd Wojewódzki w L. rażąco naruszył przepisy prawa procesowego nie dokonując merytorycznej oceny aktu oskarżenia i wniosku o rozpoznanie sprawy w trybie doraźnym zarówno w fazie przygotowania do rozprawy jak i w toku postępowania rozpoznawczego, mimo iż także i w tej fazie postępowania ustalenie braku podstaw do procedowania w trybie doraźnym decydowało o nie stosowaniu kar przewidzianych w art. 2 ust. 1 dekretu oraz o przywracaniu prawa do wnoszenia środków odwoławczych przez strony (art. 1 ust. 6 dekretu).

Te uchybienia spowodowały oczywistą niesprawiedliwość wyroku, poddanego w części kontroli odwoławczej Sądu Najwyższego, którego obowiązkiem, wynikającym z art. 389 k.p.k. z 1969 r., było doprowadzenie do ich usunięcia poprzez uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w trybie zwyczajnym. Poprawne, odpowiadające prawu procesowemu rozpoznanie rewizji nadzwyczajnej powinno doprowadzić do objęcia tym rozstrzygnięciem, na podstawie art. 384 k.p.k. z 1969 r. – wszystkich skazanych. Słusznie zatem kasacja wskazuje na jego naruszenie, gdyż także i ten przepis powinien był ukształtować orzeczenie sądu odwoławczego odpowiadające prawu procesowemu w odniesieniu do wszystkich nim skazanych, jako że dotyczyły ich te same uchybienia – co obliżowało do przekroczenia podmiotowych granic rewizji nadzwyczajnej.

Zaniechanie takiego postąpienia, jak trafnie wywiodła kasacja, powoduje, że zaskarżony wyrok – jako dotknięty rażącymi i mającymi wpływ na jego treść naruszeniami prawa procesowego – nie może się ostać, a ponieważ uchybienia te zaistniały w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, uchyleniu podlega także wyrok Sądu Wojewódzkiego w L., w części zmieniony zaskarżonym wyrokiem.”.

1.2.6. Oczywista niesłuszność skazania; przedawnienie a uchylenie wyroku skazującego

przepisy: art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., art. 537 §2 k.p.k.

hasła: przedawnienie

Wyrok z dnia 1 marca 2007 r., III KK 340/06

Teza:

1. Z oczywistą niesłusznością skazania mamy do czynienia, gdy Sąd Najwyższy w toku kontroli wywołanej wniesieniem kasacji stwierdza brak potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego i przyjmuje w miejsce ocen poczynionych przez sądy orzekające z rażącym naruszeniem prawa własne oceny

2. W wypadku uchylenia wyroku skazującego w trybie kasacji lub wznowienia postępowania, gdy nie jest możliwe uniewinnienie oskarżonego, a upłynął okres przedawnienia karalności, postępowania karnego nie wolno prowadzić i podlega ono umorzeniu na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

Z uzasadnienia:

„Przepis art. 537 § 2 k.p.k. wyraźnie stanowi, że odmienne orzekanie przez sąd kasacyjny co do istoty sprawy możliwe jest jedynie na korzyść oskarżonego i nadto jedynie w wypadku spełnienia przesłanki oczywistej niesłuszności prawomocnego skazania. W takiej sytuacji instancja kasacyjna powinna uchylić zaskarżone orzeczenie i uniewinnić oskarżonego. W judykaturze utrwaliło się zapatrywanie, że z oczywistą niesłusznością skazania mamy do czynienia, gdy Sąd Najwyższy w toku kontroli wywołanej wniesieniem kasacji stwierdza brak potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego i przyjmuje w miejsce ocen poczynionych przez sądy orzekające z rażącym naruszeniem prawa własne oceny (zob. wyrok SN z 21 grudnia 2000 r., V KKN 525/98, OSNKW 2001, z. 7–8, poz. 65).

W konkretnej sprawie nie ulegało wątpliwości, że skazanie oskarżonych za przestępstwo wymienione w art. 88 § 1 k.k.W.P. w zw. z art. 85 k.k.W.P. jawiło się jako jaskrawo niezasadne, ale w świetle zgromadzonych dowodów pozostawała otwarta kwestia możliwości zakwalifikowania zachowań oskarżonych jako przestępstwa wyczerpującego znamiona wskazane w innym przepisie ustawy karnej. Chodziło o czyn zabroniony, polegający na braniu udziału w związku, którego istnienie, ustrój albo cel miał pozostać tajemnicą wobec władzy państwowej, określony w art. 36 dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa – Dz. U. Nr 30, poz. 192 ze zm. (w skrócie: m.k.k.). Przepis ten stanowił wierne powtórzenie art. 165 § 1 Kodeksu karnego z 1932 r., którego moc prawna była zawieszona na czas trwania mocy obowiązującej wymienionego dekretu (art. 68 m.k.k.).

Konieczność badania istnienia znamion czynu z art. 36 m.k.k. i zakresu odpowiedzialności oskarżonych wymagałaby in concreto dalszego dowodzenia, a to z uwagi na upływ okresu przedawnienia nie wchodziło w rachubę. W orzecznictwie przyjmuje się od dawna, że w wypadku uchylenia wyroku skazującego w trybie kasacji lub wznowienia postępowania, gdy nie jest możliwe uniewinnienie oskarżonego, a upłynął okres przedawnienia karalności, postępowania karnego nie wolno prowadzić i podlega ono umorzeniu na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. (zob. uchwała 7 sędziów SN z 12 lutego 1992r., I KZP 40/91, OSNKW 1992, z. 5–6, poz. 31).

Według art. 15 p.w.k.k., do czynów popełnionych przed wejściem w życie Kodeksu karnego z 1997 r. stosuje się przepisy tego kodeksu o przedawnieniu i zatarciu skazania, chyba że termin przedawnienia już upłynął. Skoro zatem czyn z art. 36 m.k.k. zagrożony był karą więzienia – od 6 miesięcy do 15 lat (art. 39 § 1 k.k. z 1932 r.), to tym samym przestępstwo to uważane było za zbrodnię (art. 12 k.k. z 1932 r.), której termin przedawnienia, w razie przedsięwzięcia jakiegokolwiek czynności sędziowskiej w celu ścigania danego sprawcy, wynosił lat piętnaście (art. 87 pkt b

k.k. z 1932 r.). Okres przedawnienia wobec oskarżonych w niniejszej sprawie upłynął więc z dniem 30 września 1967 r.

Dlatego Sąd Najwyższy w tzw. orzeczeniu następczym umorzył postępowanie karne na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.”.

1.2.7. Istota zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych

przepisy: art. 42 §2 k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów

Wyrok z dnia 14 marca 2007 r., III KK 494/06

Teza:

Orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych innego rodzaju niż ten do którego należał pojazd prowadzony przez sprawcę, pozostaje w ewidentnej sprzeczności z istotą owego wyrażonego w art. 42 § 2 k.k. zakazu i tym samym stanowi rażącą obrazę tego przepisu.

Z uzasadnienia:

„Nie ulega wątpliwości, że przepis art. 42 § 2 k.k. nakłada na sąd – w razie skazania za przestępstwo z art. 178a § 1 k.k. – obowiązek orzeczenia wobec sprawcy tego występkę zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych lub pojazdów mechanicznych określonego rodzaju. Wykładnia językowa tak sformułowanego przepisu mogłaby – przy dosłownym, nie liczącym się z jego ratio legis literalnym odczytaniu – uzasadniać twierdzenie, że sąd skazując sprawcę takiego występkę i obligatoryjnie orzekając wobec niego ten rodzaj środka karnego, miałby możliwość zupełnie dowolnego dokonywania wyboru pojazdów, których ten zakaz miałby dotyczyć. W szczególności nie uwzględniania – przy określaniu jego zakresu – tego rodzaju pojazdu, którym kierował sprawca w czasie dokonania owego przedmiotowego czynu wyczerpującą dyspozycję art. 178a § 1 k.k. Akceptowanie dopuszczalności takiej wykładni tegoż przepisu art. 178a § 1 k.k. byłoby zatem równoznaczne ze stwierdzeniem poprawności zaskarżonego kasacją orzeczenia, także w części dotyczącej rozstrzygnięcia o środku karnym.

Nie można jednak – uwzględniając ratio legis interpretowanej normy – uznać trafności tego przekonania. Jest ono bowiem sprzeczne z samą istotą tego środka karnego i tym samym jego funkcją. Ten – obligatoryjny wszak – zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych służyć ma przede wszystkim ochronie bezpieczeństwa w komunikacji. Taką prewencyjną, zabezpieczającą funkcję tego zakazu akcentuje się zarówno w piśmiennictwie (por. M. Szewczyk – System środków karnych w projekcie nowego kodeksu karnego w: Problemy kodyfikacji prawa karnego. Księga ku czci Profesora M. Cieślaka, Kraków 1993, str. 154, A. Marek – Komentarz do kodeksu karnego. Część ogólna – Warszawa 1999, str. 124, J. Szumski w: M. Kalitowski, Z. Sienkiewicz, J. Szumski, L. Tyszkiewicz, A. Wąsek – Kodeks karny. komentarz, tom II – Gdańsk 1999, str. 39), jak też i orzecznictwie (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 4 grudnia 2006 r., V KK 360/06, OSNKW 2007, z. 1, poz. 7; 1 sierpnia 2006 r., II KK 179/06, Lex nr 193042, 6 lipca 2006 r., IV KK 140/06, Lex nr 188397, 6 lipca 2006 r., IV KK 146/06, Lex nr 188355).

Już na gruncie przepisów kodeksu karnego z 1969 r. Sąd Najwyższy jednoznacznie określił właśnie takie cele orzekania tego zakazu, skoro wprost stwierdził, że zmierza on do faktycznego, czasowego wyeliminowania z ruchu drogowego jako kierowców tych osób, które prowadząc pojazd mechaniczny dopuściły się przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 1975 r., sygn. akt V KZP 2/74, OSNKW 1975, z. 3 – 4, poz. 39). Jest niewątpliwie, że realnie taką nieomal przesądzającą o potrzebie istnienia funkcję tenże środek karny będzie mógł realizować tylko poprzez pozbawienie sprawcy występkę z art. 178a k.k. możliwości prowadzenia co najmniej tego rodzaju pojazdu, który prowadząc dopuścił się owego zabronio-

nego czynu. Kierując bowiem takim pojazdem w stanie nietrzeźwości tym samym zagroził on bezpieczeństwu w komunikacji. Trafnie zatem w przywołanym powyżej wyroku z 4 grudnia 2006 r. Sąd Najwyższy uznał, że orzekając ów środek karny nie można abstrahować od związku między rodzajem pojazdu, który sprawca prowadził, a zakresem orzeczonego przez sąd zakazu. Stąd też z tegoż zakazu nie mogą być wyłączone uprawnienia do prowadzenia pojazdu takiego rodzaju, który sprawca prowadził, dopuszczając się przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji.

Dopiero takie odczytanie znaczenia tej interpretowanej normy prawnej respektuje, stosownie do reguł wykładni funkcjonalnej i systemowej, jej ratio legis i pozwala realizować przypisane jej – nie budzące wszak kontrowersji – te przypisane jej zabezpieczające funkcje.

Stąd też orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych innego rodzaju niż ten do którego należał pojazd prowadzony przez sprawcę, pozostaje w ewidentnej sprzeczności z istotą owego wyrażonego w art. 42 § 2 k.k. zakazu i tym samym stanowi rażącą obrazę tego przepisu.

Odnosząc te rozważania do stwierdzonych w sprawie faktów niewątpliwie jest, że M. K. prowadził w dniu 19 kwietnia 2006 r. samochód osobowy będąc w stanie nietrzeźwym, do którego to prowadzenia wymagane jest prawo jazdy kategorii „B” (poz. art. 88 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym, Dz. U. 2005 r. Nr 108, poz. 908 – tekst jednolity). Stąd też – zgodnie z wymienionym ratio legis art. 42 § 2 k.k. – obligatoryjnie powinien być wobec niego orzeczony środek w postaci zakazu prowadzenia, co najmniej pojazdów mechanicznych do których prowadzenia wymagane jest prawo jazdy kategorii „B”. Zauważyć przy tym należy, że – niezależnie od wskazanych już funkcjonalnych i systemowych racji przemawiających za obowiązkiem wydania takiego rozstrzygnięcia – ujawnione w sprawie okoliczności dotyczące stopnia ówczesnej nietrzeźwości skazanego i jego stwierdzonego wówczas zachowania (potrącenie rowerzystki, ucieczka z miejsca przestępstwa, charakter naruszonych przez niego – wszak z pewnością elementarnych – zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym) same przez się dowodzą – i to w sposób jednoznaczny – całkowitej nieracjonalności owego kwestionowanego w kasacji orzeczenia. Nie ulega przecież – nawet tylko w świetle tych wspomnianych faktów – jakichkolwiek wątpliwości, że skazany tak postępując wykazał, że zagraża on bezpieczeństwu w komunikacji i to w sposób – jak najbardziej – realny.

Dostrzegając te uwarunkowania przy ocenie zasadności wniosku prokuratora Sąd powinien był więc na posiedzeniu wyznaczonym stosownie do treści art. 343 § 5 k.p.k. wezwać go do uzupełnienia tegoż wniosku, poprzez rozszerzenie proponowanego w nim zakresu obligatoryjnego środka karnego, także na zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych do których to prowadzenia wymagane jest prawo jazdy kategorii „B”, po czym uzyskać zgodę skazanego na ten tak zmodyfikowany wniosek.

Zaniechując takich działań – w konsekwencji – nie tylko dopuścił się rażącego obejścia prawa, ale i poprzez to sprzeniewierzył się określonym w art. 53 § 1 k.k. w zw. z art. 56 k.k. zasadom wymiaru środków karnych. Wśród nich jest przecież nakaz uwzględnienia – przy orzekaniu tych środków – celów zapobiegawczych i wychowawczych, które mają one osiągnąć w stosunku do skazanego. Tak określony – w całkowitym oderwaniu od stwierdzonych w sprawie okoliczności co do rodzaju kierowanego w krytycznym momencie przez skazanego pojazdu – zakres orzeczonego wobec niego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, realizacji tychże dyrektyw jego wymiaru z pewnością nie respektuje, skoro nie pozbawia skazanego możliwości prowadzenia tego rodzaju pojazdu, który prowadził dopuszczając się przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji.

W świetle ujawnionych w sprawie okoliczności razi wręcz pozorność represji owego rozstrzygnięcia. Nic przecież nie wskazuje na to by stanowiło ono dla skazanego rzeczywistą dolegliwość, związaną tak z rodzajem faktycznie przez niego posiadanych pojazdów, czy uprawnień do ich kierowania.”

1.2.8. Zasady orzekania środka karnego – zakazu prowadzenia pojazdów

przepisy: art. 42 § 2 k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów

Wyrok z dnia 22 marca 2007 r., II KK 421/06

Teza:

Zgodnie z dyspozycją art. 42 § 2 k.k. orzeczenie środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów było obligatoryjne. Środek ten mógł przyjąć zarówno postać zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, jak i zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych określonego rodzaju. Jeżeli jednak sąd decydował się na rozstrzygnięcie tego drugiego rodzaju, każdorazowo zakaz musiał obejmować pojazdy tego rodzaju, jak ten, który sprawca prowadził, dopuszczając się przypisanego mu przestępstwa.

1.2.9. Pojęcie środka odurzającego

przepisy: art. 178a k.k.

hasła: środki odurzające

Postanowienie z dnia 28 marca 2007 r., II KK 147/06

Teza:

Na podstawie językowej analizy obowiązującego ustawodawstwa karnego (w szerokim znaczeniu tego słowa), i to przy uwzględnieniu całego systemu obowiązującego w Polsce prawa, nie da się dokładnie ustalić, czy w art. 178a k.k. ustawodawca posłużył się pojęciem „środek odurzający” w znaczeniu szerokim czy wąskim. Konieczne jest wobec tego posłużenie się innymi metodami interpretacyjnymi, to jest wykładnią systemową i funkcjonalną.

Z uzasadnienia:

„Rozstrzygnięcie obu zarzutów zawartych w punkcie pierwszym skargi, kwestionującym zapatrywania materialnoprawne zawarte w prawomocnym wyroku, zależy od udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy przepisy Kodeksu karnego posługują się pojęciem „środek odurzający” w ujęciu autonomicznym, czy też w ujęciu zbieżnym z tym, jakie nadawała mu ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 75, poz. 468 ze zm.), a obecnie nadaje mu ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485). Zarówno sąd pierwszej instancji, jak i sąd odwoławczy, opowiedziały się za autonomicznością tego pojęcia na gruncie Kodeksu karnego, a pogląd swój w sposób wnikliwy i wyjątkowo staranny uzasadniły (k. 5–6 maszynopisu uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego oraz k. 3–7 maszynopisu uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego). Sąd kasacyjny podziela argumentację przedstawioną przez oba te sądy. Dodać należy, że także w podjętej ostatnio uchwale z dnia 27 lutego 2007 r., I KZP 36/06 (skierowana do publikacji w OSNKW 2007, nr 3), inny skład Sądu Najwyższego stwierdził, że: „Pojęcie środka odurzającego w rozumieniu art. 178a k.k. obejmuje nie tylko środki odurzające wskazane w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485), lecz również inne substancje pochodzenia naturalnego lub syntetycznego, działające na ośrodkowy układ nerwowy, których użycie powoduje obniżenie sprawności w zakresie kierowania pojazdem”. Zbędne byłoby przytaczanie w tym miejscu wszystkich wątków argumentacyjnych, do których odwołano się w części motywacyjnej powyższej uchwały. Warto jednak zasygnalizować te z nich, które stanowią uzupełnienie wywodów przedstawionych przez sądy orzekające w sprawie K. P. Ł. w zwykłym toku instancji.

Tak więc, ustalając treść pojęcia „środek odurzający” (i pokrewnych pojęć, jak: „odurzenie”, „stan odurzenia”) należy zauważyć, że w języku potocznym pojęcie to ma zakres dość szeroki. Można, zachowując poprawność językową, mówić o „odurzeniu alkoholem” i o „odurzeniu narkotykiem”. Przy czym słowniki języka polskiego, definiując „odurzenie”, kładą nacisk na to, że środki te powodują po ich zażyciu: uspokojenie, euforię, zniesienie bólu, odurzenie, sen. W języku potocznym, odnotowanym w słownikach, określenie „środek odurzający” jest więc synonimem narkotyku, środka, którego częste używanie prowadzi do narkomanii. Zachodzi tu nawet pewna zbieżność z terminologią ustawy z 2005 r. (i poprzedniej z 1997 r.) o przeciwdziałaniu narkomanii. Pojęcie „narkomanii” ustawa odnosi bowiem zarówno do „stałego lub okresowego używania w celach innych niż medyczne środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych” (art. 4 pkt 11 ustawy z 2005 r.). Wymieniając te trzy rodzaje środków przy definiowaniu narkomanii ustawa pośrednio łączy je więc w zbiorcze pojęcie „narkotyków”. Również w prawie Unii Europejskiej, w tekstach anglojęzycznych, używa się słowa „drugs” dla zbiorczego określenia środków odurzających w rozumieniu jednolitej konwencji o środkach odurzających z 1961 r. i substancji psychotropowych w rozumieniu konwencji o substancjach psychotropowych z 1971 r. W konsekwencji, w angielskiej wersji „Wspólnego Działania” z dnia 17 grudnia 1996 r., dotyczącego walki z narkomanią oraz zapobiegania i zwalczania nielegalnego handlu narkotykami (96/750/JH; wersja polska: 96/750/WsiSW) Rada UE posługuje się takimi określeniami jak „drug addiction” (narkomania), „illegal drug traffic” (nielegalny handel narkotykami) czy „synthetic drugs” (narkotyki syntetyczne). Przy czym z całości tego dokumentu wynika, że jego autorzy, mówiąc o narkotykach, mają na myśli również środki psychotropowe.

Trzeba także podkreślić, że nie tylko w języku potocznym, ale również w języku prawnym, zwroty te nie są używane w sposób jednolity. Jest to widoczne nie tylko w Kodeksie karnym, Kodeksie postępowania karnego, Kodeksie wykroczeń, Kodeksie karnym wykonawczym, lecz także w innych ustawach nie mających charakteru karnoprawnego. Przykładowo, w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143), w art. 1 § 1 pkt 3 mowa jest o uzależnieniu od narkotyków lub innych środków odurzających. W obowiązującym Kodeksie karnym zwraca uwagę przede wszystkim niekonsekwencja, polegająca na tym, że w niektórych przepisach traktuje się alkohol jako należący do szerszej kategorii środków odurzających, np. używając zwrotu „alkohol lub inny środek odurzający” (art. 72 § 1, art. 93, art. 96 § 1). Z kolei w innych miejscach kodeks ten wyraźnie odróżnia alkohol od środków odurzających. Tak jest w art. 42 § 2 i 3, art. 47 § 3, art. 178a, art. 179 i art. 180. W art. 31 § 3 k.k. odróżnia się stan nietrzeźwości od stanu odurzenia, zaś w art. 357 § 1 stan nietrzeźwości od stanu odurzenia innym środkiem. Z kolei, w art. 11 § 4 Kodeksu karnego skarbowego z 1999 r. używa się określenia „stan nietrzeźwości lub inny stan odurzenia”, zaś w Kodeksie postępowania karnego w art. 214 § 4 pkt 4, art. 232a § 1, art. 237 § 3 pkt 13, art. 589c oraz w art. 607w używa się pojęcia „środek odurzający” w wyraźnym nawiązaniu do terminologii ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Podobne nawiązanie można znaleźć w kodeksie karnym wykonawczym (art. 11 § 2, art. 82 § 2 pkt 6, art. 116a pkt 4, art. 117). Z drugiej strony, w art. 96 § 1 k.k.w. użyto zwrotu „uzależnienie od alkoholu albo innych środków odurzających lub psychotropowych”. Kodeks wykroczeń z 1971 r. w art. 17 § 3 odróżnia stan nietrzeźwości od stanu odurzenia, jednak już w jego art. 33 § 4 mowa jest o „alkoholu lub innym środku odurzającym”. Natomiast w art. 70 § 2, art. 86 § 2, art. 87 § 1 i 2, oraz art. 96 § 1 użyto sformułowania: „alkoholu lub podobnie działającego środka”.

We wskazanej wyżej uchwale zasadnie stwierdzono zatem, że wobec takiego chaosu terminologicznego uprawniona jest konkluzja, iż na podstawie językowej analizy obowiązującego ustawodawstwa karnego (w szerokim znaczeniu tego słowa), i to przy uwzględnieniu całego systemu obowiązującego w Polsce prawa, nie da się dokładnie ustalić, czy w art. 178a k.k. ustawodawca posłużył się pojęciem „środek odurzający” w znaczeniu szerokim czy wąskim. Uwaga ta w takim samym stopniu dotyczy zakresu znaczeniowego tego pojęcia w art. 178 § 1 k.k. i w art. 42 § 2 i 3 k.k., z tym jednakże dodatkowym zastrzeżeniem, że zupełnie irracjonalne i nie do zaakceptowania byłoby przyjęcie odmiennej wykładni na gruncie art. 178a k.k., a odmiennej na gruncie art. 178 §

1 k.k. i art. 42 § 2 i 3 k.k. Konieczne jest wobec tego posłużenie się innymi metodami interpretacyjnymi, to jest wykładnią systemową i funkcjonalną.

Z punktu widzenia wykładni systemowej zwraca uwagę usytuowanie art. 178a k.k. oraz art. 178 § 1 k.k. w rozdziale, którego tytuł wskazuje na bezpieczeństwo w komunikacji jako przedmiot zamieszczonych w nim typów przestępstw. Nastawienie na ochronę tego dobra wskazuje więc ogólny kierunek wykładni m.in. art. 178 § 1 i art. 178a.

*Z kolei, wykładnia funkcjonalna tych przepisów prowadzi do wniosku, że bezpieczeństwo w komunikacji ma być przez nie chronione w specyficznym kontekście. Chodzi mianowicie o ochronę tego bezpieczeństwa przed zagrożeniem wynikającym z obniżonej sprawności kierowcy, która to obniżona sprawność może mieć różną postać. Z jednej strony, może polegać na obniżonej zdolności psychomotorycznej (np. wydłużenie czasu reakcji). Z drugiej jednak strony, pozostawanie kierowcy – na skutek użycia alkoholu lub środka odurzającego – poniżej normalnego standardu sprawności może również wynikać z zażycia środka powodującego zmiany procesów psychicznych, np. prawidłowość procesu podejmowania bieżących decyzji w trakcie kierowania pojazdem. Ratio legis art. 178 § 1 i art. 178a polega więc na ochronie bezpieczeństwa ruchu przed zachowaniami kierowców polegającymi na prowadzeniu pojazdów w stanie obniżonej sprawności psychomotorycznej lub (i) w stanie zakłócenia procesów psychicznych. Skutki te mogą być spowodowane spożyciem alkoholu albo innego środka, niekoniecznie będącego środkiem odurzającym według definicji zawartej w ustawie z 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, lecz np. substancją psychotropową w rozumieniu tej ustawy. Żadne dobre racje nie przemawiają za tym, aby obniżona sprawność psychomotoryczna (drżenie rąk, nieborność ruchów, zawroty głowy, podwójność widzenia lub osłabienie ostrości wzroku, osłabienie refleksu, senność, osłabienie uwagi, ospałość) miałyby przez ustawodawcę zostać uznana za stwarzającą niebezpieczeństwo dla komunikacji i uzasadniająca zatem kryminalizację (art. 178a k.k.) lub zaostrenie kryminalizacji (art. 178 § 1 k.k.), zaś podobnego stopnia niebezpieczeństwa związane z takimi objawami, jak zakłócenie logicznego myślenia, urojenia wzrokowe i słuchowe, zaburzenia poczucia czasu i przestrzeni, stan euforyczny lub fałszywe poczucie zwiększonej sprawności, wywołane przez zażycie środków niezaliczonych przez ustawę z 2005 r. do środków odurzających, miałyby takiej kryminalizacji nie uzasadniać. Obrazowo rzecz ujmując, opóźnione hamowanie wskutek stopienia refleksu po użyciu opium nie jest bardziej niebezpieczne od podjęcia błędnej decyzji o wyprzedzaniu, na skutek - wywołanej euforią po użyciu amfetaminy – wadliwej oceny, że zdąży się to zrobić przed zderzeniem czołowym z innym pojazdem. Tak więc podzielić należy te zapatrywania wyrażone w piśmiennictwie, w świetle których bezpieczeństwo ruchu wymaga wyeliminowania z ruchu każdego, czyje czynności psychomotoryczne są zakłócone, niezależnie od przyczyny (tak np. R.A. Stefański: *Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i w komunikacji. Rozdział XX i XXI kodeksu karnego*, Warszawa 2000, s. 371–372). Dodać przy tym wypada, że chodzi nie tylko o zakłócenie czynności psychomotorycznych sensu stricto, lecz także o zakłócenie procesów psychicznych, powodujące obniżenie sprawności kierującego pojazdem, inne niż obniżenie sprawności psychomotorycznej.*

*W związku z niektórymi stwierdzeniami, zawartymi w uzasadnieniu skargi kasacyjnej (odwołanie się do poglądów K. Krajewskiego, wyrażonych w artykule: *Pojęcie środka odurzającego na gruncie kodeksu karnego*, PiP 2003, nr 11), podkreślić przy tym należy, że przyjęcie takiej interpretacji nie ma nic wspólnego z zastosowaniem niedozwolonej w prawie karnym analogii. Jak słusznie wskazano w uchwale z dnia 27 lutego 2007 r., tak sformułowany zarzut byłby zasadny jedynie wówczas, gdyby przy ustalonym, przyjętych metodami wykładni, zakresie przepisu, sąd zastosował ten przepis również do sytuacji tym zakresem nieobjętych. Zatem zarzut niedopuszczalnej analogii byłby trafny tylko wtedy, gdyby sąd kasacyjny wcześniej podzielił zapatrywanie (prezentowane np. właśnie przez K. Krajewskiego: *op. cit.*), że „jedyną dopuszczalną interpretacją de lege lata jest przyjęcie, że pojęcie środka odurzającego musi być rozumiane w taki sam sposób na gruncie kodeksu karnego, jak i ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a także wszystkich innych ustaw”. Skoro jednak wiele argumentów, przytoczonych zarówno w uzasadnieniach wyroków sądów niż-*

szych instancji, jak i – za uchwałą z dnia 27 lutego 2007 r. – w niniejszym uzasadnieniu orzeczenia sądu kasacyjnego, wskazuje na brak podstaw do takiego kategorycznego stwierdzenia, zarzut zastosowania analogii jest całkowicie niezasadny.”.

1.2.10. Wiadomości specjalne biegłego medycyny sądowej a jego stopień specjalizacji

przepisy: art. 193 § 1 k.p.k., art. 540 §1 pkt 2b k.p.k.
hasła: biegli, wznowienie postępowania – podstawy

Postanowienie z dnia 23 lutego 2007 r., II KO 38/06

Teza:

- 1. Orzeczenie (Naczelnego Sądu Lekarskiego) w najmniejszym stopniu nie zakwestionowało wiadomości specjalnych (art. 193 § 1 k.p.k.) posiadanych przez A. K. z zakresu medycyny sądowej. Był on jedynie „specjalistą pierwszego stopnia”, co w świetle regulacji dotyczących zawodu lekarza nie uprawniało go do posługiwania się tytułem „specjalisty”.**
- 2. O nowym fakcie bądź dowodzie wskazującym na to, że doszło do skazania za przestępstwo zagrożone karą surowszą – art. 540 § 1 pkt 2b k.p.k. – można byłoby mówić jedynie wówczas, gdyby ujawniły się fakty wykazujące, że (biegły) w ogóle nie posiadał wiedzy i kompetencji do wypowiedzania się w zakresie medycyny sądowej.**

Z uzasadnienia:

„Wniosek o wznowienie postępowania na uwzględnienie nie zasługiwał.

A. K. w toku postępowania przygotowawczego oraz jurysdykcyjnego prowadzonego w tej sprawie pełnił funkcję biegłego sądowego z zakresu medycyny sądowej (k. 816v) i w takim charakterze został powołany do wydania opinii w tej sprawie (k. 83). Orzeczeniem Naczelnego Sądu Lekarskiego w W. z dnia 29 marca 2004 r. (sygn. NSL Rep. I/9/03) został uznany za winnego tego, że nie posiadając wymaganych kwalifikacji od 1971 r. do maja 2002 r. używał tytułu specjalisty medycyny sądowej, wprowadzając w błąd lekarzy, pacjentów i instytucje, w których pracował i dla których orzekał jako biegły sądowy oraz Kierownik Zakładu Patomorfologii. Po przyjęciu, że czyn ten wyczerpuje znamiona art. 15 pkt 1 ustawy o izbach lekarskich oraz przepisy Kodeksu Etyki Lekarskiej i art. 50 ust. 2 pkt 2 ustawy o zawodzie lekarza, A. K. został ukarany karą upomnienia (akta Naczelnego Sądu Lekarskiego). W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd stwierdził, że A. K. „uzyskał jedynie tytuł specjalisty pierwszego stopnia w kilku dziedzinach, w tym medycyny sądowej”, co nie dawało mu podstaw do używania tytułu „specjalisty medycyny sądowej”. Jednocześnie Sąd przyjął, że wyjaśnienia obwinionego o własnym przekonaniu co do uprawnienia do posługiwania się tym tytułem na uwzględnienie nie zasługiwały.

Oceniając orzeczenie Naczelnego Sądu Lekarskiego przez pryzmat nowego faktu lub dowodu, o których mowa w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., jednoznacznie trzeba stwierdzić, że nie pozwala ono uznać, iżby przesłanki te wypełniło. Przede wszystkim orzeczenie (Naczelnego Sądu Lekarskiego) w najmniejszym stopniu nie zakwestionowało wiadomości specjalnych (art. 193 § 1 k.p.k.) posiadanych przez A. K. z zakresu medycyny sądowej. Był on jedynie „specjalistą pierwszego stopnia”, co w świetle regulacji dotyczących zawodu lekarza nie uprawniało go do posługiwania się tytułem „specjalisty”, ale przecież jest to zupełnie odrębna sfera ocen, niż ta dotycząca „wiadomości specjalnych” na gruncie przepisów postępowania karnego.

Przesłuchiwany na rozprawie głównej w dniu 13 października 1999 r. A. K. określił się jako „lekarz medycyny sądowej ... stały biegły sądowy” (k. 816v), nie posługując się tytułem „specjalisty”. O nowym fakcie bądź dowodzie wskazującym na to, że doszło do skazania za przestępstwo zagrożone karą surowszą – art. 540 § 1 pkt 2b k.p.k. – można byłoby mówić jedynie wówczas,

gdyby ujawniły się fakty wykazujące, że (biegły) w ogóle nie posiadał wiedzy i kompetencji do wypowiadania się w zakresie medycyny sądowej, a tak przecież nie było.”.

1.2.11. Zamieszczenie w wyroku nazwiska ławnika dodatkowego; sprostowanie

przepisy: art. 105 k.p.k., art. 439 §1 pkt 2 k.p.k.

hasła: kasacja podstawy formalne negatywne, sprostowanie

Postanowienie z dnia 26 lutego 2007 r., IV KK 14/07

Z uzasadnienia:

„Fakt zamieszczenia w wyroku, oprócz nazwisk sędziów i ławników, którzy uczestniczyli w wydaniu wyroku, również nazwiska ławnika dodatkowego (S. C.), nie stanowi sam przez się dowodu, że Sąd Rejonowy w K. wydał orzeczenie obarczone uchybieniem, o jakim mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W toku przeprowadzonego w tej kwestii postępowania wykazano bowiem w sposób bezsporny, że ów ławnik dodatkowy nie brał udziału w naradzie nad wyrokiem, ani też w czynności ogłoszenia wyroku. Skoro zatem umieszczenie nazwiska ławnika dodatkowego w wyroku nastąpiło w wyniku omyłki pisarskiej, to nie można trafnie wywodzić, iż błędne było sprostowanie w tym zakresie wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 9 lutego 2004 r., sygn. II K 1230/00, dokonane postanowieniem tego Sądu z dnia 21 marca 2006 r., sygn. II K 1230/00. Ten Sąd z urzędu, w trybie art. 105 k.p.k., sprostował swoją oczywistą omyłkę pisarską, w ten sposób, iż w komparycji wyroku znajdującej się na karcie 11330 skreślił słowa „S. C. ławnik dodatkowy”.

1.2.12. Sędziowski wymiar kary a obraza prawa materialnego

przepisy: art. 53 k.k., art. 58 § 1 k.k.

hasła: kasacja podstawy materialne negatywne

Postanowienie z dnia 26 lutego 2007 r., IV KK 41/07

Teza:

Obraza prawa materialnego ma miejsce w wypadku naruszenia przepisu o charakterze stanowczym, zawierającym niezrealizowany w zaskarżonym orzeczeniu nakaz lub pominięty zakaz. Takiego charakteru nie ma (...) przepis art. 53 k.k., formułujący dyrektywy sędziowskiego wymiaru kary.

Praktyczne konsekwencje art. 58 § 1 k.k. sprowadzają się do tego, że w każdym uzasadnieniu wyroku, w którym wymierzono bezwzględną karę pozbawienia wolności, uzasadniać trzeba dokonany wybór przez wskazanie, dlaczego sąd uznał za niespełniające celów kary inne kary lub środki karne.

Z uzasadnienia:

„Kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym, co trafnie zresztą podniósł Prokurator Prokuratury Okręgowej w B., w odpowiedzi na tę kasację.

Formułując zarzuty obrazy przepisów prawa (art. 433 § 2 k.p.k., art. 53 k.k. i art. 58 k.k.), skarżący podjął w istocie próbę omińnięcia ustawowego zakazu wnoszenia kasacji wyłącznie z powodu niewspółmierności kary (art. 523 § 1 k.p.k. in fine).

Jak słusznie wskazano w odpowiedzi na kasację, obraza prawa materialnego ma miejsce w wypadku naruszenia przepisu o charakterze stanowczym, zawierającym niezrealizowany w zaskarżonym orzeczeniu nakaz lub pominięty zakaz. Takiego charakteru nie ma przecież przepis art. 53 k.k., formułujący dyrektywy sędziowskiego wymiaru kary.

Zgodzić się też należy z Autorem odpowiedzi na kasację, iż cyt. „skardze apelacyjnej zawarto m.in. »zarzut obrazy prawa materialnego, w szczególności art. 53 k.k., 58 § 1 i § 2 k.k. poprzez orzeczenie kary grzywny, mimo, iż dochody i możliwości zarobkowe oskarżonego oraz stosunki majątkowe wskazują na niemożliwość jej egzekwowania«, zaś uzasadnienie zarzutu ograniczało się do lakonicznego stwierdzenia, że sytuacja materialna oskarżonego jest zła (k. 175). Ustosunkowując się do tego zarzutu Sąd Okręgowy zasadnie uznał orzeczenie grzywny za słuszne z uwagi na osiągnięte przez oskarżonego korzyści majątkowej oraz za celowe z uwagi na konieczność resocjalizacyjnego oddziaływania kary, przy czym jednocześnie trafnie ocenił, że grzywna w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł każda nie jest karą nadmiernie wygórowaną, a zarazem adekwatna do możliwości zarobkowych oskarżonego.”

Jak wynika z uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w B., tenże Sąd, orzekając karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia, wskazał szereg ważkich okoliczności obciążających, wśród których rzeczywiście wymienił też fakt uprzedniej dwukrotnej karalności.

W apelacji obrońca podniósł, że oskarżony wprawdzie był karany, ale z mocy prawa doszło do zatarcia skazania (k. 177). Trafnie w związku z tym zarzutem zauważył Prokurator Prokuratury Okręgowej w B., iż można mówić tylko o zatarciu skazania z jednej sprawy. Dotyczy to skazania w sprawie III K 199/01. Natomiast w dacie orzekania nie doszło do zatarcia skazania ze sprawy III K 444/01 (k. 44). Rzeczywiście w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w B. znajdujemy odniesienia wprost do tej okoliczności, niemniej, w realiach sprawy nie można też stwierdzić, iż jest nieprawdziwe zdanie z tego uzasadnienia, że „proces resocjalizacyjny skazanego uprzednio w warunkach wolnościowych nie przebiegał prawidłowo”, gdyż przed datą zatarcia skazania za popełnione przestępstwo popełnił następne, co zresztą, po myśli art. 108 k.k., spowoduje, że dopuszczalne jest aktualnie w jego sytuacji, tylko jednoczesne zatarcie tych skazań (tj. w sprawach III K 444/01 i IX K 927/04).

Nadto należy też mocno podkreślić, że przecież nawet fakt niekaralności oskarżonego nie stanowi ustawowej przeszkody do wymierzenia kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, o ile oczywiście zdaniem sądu, tylko tego rodzaju kara, w realiach sprawy, może spełnić ustawowe cele kary. Jak podkreśla się w doktrynie, praktyczne konsekwencje art. 58 § 1 k.k. sprowadzają się do tego, że w każdym uzasadnieniu wyroku, w którym wymierzono bezwzględną karę pozbawienia wolności, uzasadniać trzeba dokonany wybór przez wskazanie, dlaczego sąd uznał za niespełniające celów kary inne kary lub środki karne (L. Gardocki, Prawo karne, Warszawa 2004, s. 184). Z uzasadnień obu wyroków, które zapadły w niniejszej sprawie, jednoznacznie wynika, że Sądy spełniły, tak rozumiany, wymóg ustawy.”

1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

1.3.1. Niezaskarżalność postanowienia w przedmiocie wyłączenia sędziego

przepisy: art. 459 §1 k.p.k.

hasła: wyłączenie sędziego

Postanowienie z dnia 26 marca 2007 r., WZ 6/07

Teza:

Żaden przepis Kodeksu postępowania karnego nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia w przedmiocie wyłączenia sędziego.

Z uzasadnienia:

„przedmiotem rozpoznania przez Sąd Najwyższy jest zasadność zarządzenia Prezesa Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 11 stycznia 2003 r. Zgodnie z art. 459 § 1 k.p.k. zażalenie przysługuje na postanowienie sądu zamykające drogę do wydania wyroku, na postanowienie co do środka zabezpieczającego oraz na inne postanowienie, w wypadkach przewidzianych w ustawie. Żaden przepis Kodeksu postępowania karnego nie przewiduje możliwości zaskarżenia postanowienia w przedmiocie wyłączenia sędziego, trafnie zatem Prezes Wojskowego Sądu Okręgowego w W. odmówił przyjęcia zażalenia wnioskodawcy na takie postanowienie.”

1.4. Zagadnienia prawne

(opracował: Michał Hudzik)

1.4.1. Uprawnienia pokrzywdzonego

przepisy: art. 339 § 3 pkt 1 k.p.k., art. 339 § 3 pkt 2 k.p.k.

hasła: zażalenie – wniesienie, zażalenie – ogólnie, pokrzywdzony, strony

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Kielcach, **I KZP 3/07**

„1. Czy pokrzywdzonemu nie będącemu stroną postępowania przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie wydane w trybie art. 339 § 3 pkt 1 i 2 k.p.k.?”

2. Jakie są skutki postanowienia wydanego w następstwie rozpoznania zażalenia w sytuacji, gdyby zażalenie to nie przysługiwało?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 12:00, sala C

1.4.2. Prawo do obrony jako kontratyp przestępstwa składania fałszywych zeznań

przepisy: art. 233 § 1 k.k., art. 6 k.p.k., art. 183 § 1 k.p.k., art. 42 ust. 3 Konstytucji

hasła: prawo do obrony, prawo do odmowy zeznań, fałszywe zeznania

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Lublinie, **I KZP 4/07**

„Czy osobie, której zachowanie jest przedmiotem postępowania przygotowawczego zakończonego w fazie *in rem*, przysługuje prawo do obrony w tym postępowaniu polegające na możliwości składania fałszywych zeznań na okoliczności tego zachowania, wyłączające odpowiedzialność karną z art. 233 § 1 k.k., czy też prawo do obrony na tym etapie postępowania karnego może być realizowane jedynie w wyniku skorzystania z uprawnienia określonego w art. 183 § 1 k.p.k.?”

Pełny tekst uzasadnienia:

http://www.sn.pl/aktual/pytaniapr/ik/I-KZP-04_07.pdf

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 10:00, sala C

1.4.3. Zasady intertemporalne

przepisy: art. 39 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 217), art. 28 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 33, poz. 299 ze zm.), art. 4 § 1 k.k., art. 4 § 4 k.k.

hasła: pozakodeksowe przepisy karne

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Opolu, **I KZP 5/07**

„Czy treść art. 39 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r., nr 17, poz. 127), który stanowi, iż do postępowań w sprawach, o których mowa w art. 28 ustawy wymienionej w art. 41 (tu: ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego Dz. U. z 2004 r. Nr 33, poz. 288 z późn. zm.) wszczętych i niezakończonych prawomocnym orzeczeniem sądu do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe, oznacza, iż przepisy zawarte w art. 28 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego nadal pozostają w mocy, pomimo kategorycznego brzmienia art. 41 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego, zgodnie z którym: traci moc ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 33, poz. 288 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 68 i nr 23, poz. 188), który wskazuje, iż wolą ustawodawcy była derogacja całej ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego. W wypadku pozytywnej odpowiedzi na tak postawione pytanie, to czy art. 39 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego stanowi *lex specialis* w stosunku do ogólnej zasady wyrażonej w art. 4 § 4 Kodeksu karnego, przy założeniu, że zarzucony oskarżonemu czyn *de lege lata* nie jest już zabroniony pod groźbą kary, czy też należy w tym wypadku stosować część ogólną ustawy z dnia 06 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 10:30, sala C

1.4.4. Zakres możliwych do wykorzystania informacji uzyskanych w wyniku czynności operacyjnych

przepisy: art. 19 ust. 1 i art. 19 ust. 15 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58 ze zm.)

hasła: policja, dowody, czynności operacyjne

Wniosek Prokuratora Generalnego, **I KZP 6/07**

„Czy przez «uzyskane dowody pozwalające na wszczęcie postępowania karnego lub mające znaczenie dla toczącego się postępowania karnego» w rozumieniu art. 19 ust. 15 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58 z późn. zm.) należy rozumieć tylko dowody popełnienia przestępstw wymienionych w katalogu z art. 19 ust. 1 tej ustawy i odnoszące się jedynie do osoby, wobec której zarządzono kontrolę operacyjną?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 09:00, sala C

1.4.5. Konstrukcja sprawstwa rozszerzonego w Kodeksie karnym skarbowym

przepisy: art. 9 § 3 k.k.s.

hasła: przestępstwa i wykroczenia skarbowe – ogólnie

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Poznaniu, **I KZP 7/07**

„Czy od dnia 17 grudnia 2005 r. podmiotem odpowiedzialności określonej w art. 9 § 3 k.k.s. jest również osoba, która na podstawie przepisu prawa, decyzji właściwego organu, umowy lub faktycznego wykonywania zajmuje się sprawami gospodarczymi jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej jaką jest spółka cywilna?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 11:00, sala C

1.4.6. Pojęcie wygranej w rozumieniu ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych

przepisy: art. 2 ust. 1 ustawy z 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.)

hasła: pozakodeksowe przepisy karne

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Częstochowie, **I KZP 8/07**

„Czy jest wygraną w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o grach i zakładach wzajemnych z 29 lipca 1992 r. wygrana w postaci punktów kredytowych w ramach opłaconego czasu gry umożliwiająca wykorzystanie zdobytych punktów w następnej grze po dokonaniu stosownej opłaty?”

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 12:30, sala C

1.4.7. Okoliczności powodujące istnienie uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego

przepisy: art. 34 § 3 k.p.k., art. 41 § 1 k.p.k., art. 387 § 1 k.p.k.

hasła: wyłączenie sprawy, sędzia, wyłączenie (określonego podmiotu)

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Poznaniu, **I KZP 9/07**

„Czy udział sędziego w rozpoznawaniu sprawy współsprawcy, przy zaistnieniu w sprawie okoliczności wskazanych w treści art. 34 § 3 k.p.k., z uwagi na złożenie przez niego (współsprawcę) wniosku w trybie art. 387 § 1 k.p.k., stanowi okoliczność wywołującą uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego – art. 41 § 1 k.p.k. i konieczność wyłączenia tego sędziego od prowadzenia później rozpatrywanych spraw osób, które nie złożyły wniosku o wydanie wyroku skazującego?”

Pełny tekst uzasadnienia:

http://www.sn.pl/aktual/pytaniapr/ik/I-KZP-09_07.pdf

Termin rozstrzygnięcia:

26 kwietnia 2007 r., godz. 13:00, sala C

1.4.8. Należności biegłego – zwrot kosztów przejazdem

przepisy: art. 9 ust. 3 i art. 12 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445 ze zm.)

hasła: koszty procesu, koszty procesu – ogólnie, biegli

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Zamościu, **I KZP 10/07**

„1. Czy określony w art. 9 ust. 3 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 49, poz. 445 z późn. zm.) – zwrot kosztów przejazdów należnych biegłemu – obejmuje przejazd prywatnym samochodem?

2. Czy wskazanie w art. 12 cyt. dekretu z dnia 26 października 1950 r. ... – na zasady obowiązujące dla sędziów w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym - oznacza, że:

a) przyznanie przez sąd biegłemu kosztów podróży prywatnym samochodem uzależnione jest od wyrażenia uprzedniej zgody przez prezesa właściwego sądu (lub sądu)?

b) w przypadku braku zgody uprawnionego organu – zakres zaskarżenia przez biegłego postanowienia sądu w przedmiocie przyznania zwrotu kosztów podróży obejmuje przejazd prywatnym samochodem?

3. Czy i jakie przesłanki winien badać organ wskazany w pkt. 2 lit. a) przed wyrażeniem zgody na przejazd biegłego prywatnym samochodem?”

Termin rozstrzygnięcia:

24 maja 2007 r., godz. 09:00, sala C

1.4.9. Odpowiedzialność karna lekarza dokonującego niezgodnych z prawdą wpisów w dokumentacji medycznej

przepisy: art. 270 § 1 k.k., art. 271 § 1 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów – fałszerstwo dokumentów; przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów – poświadczenie nieprawdy

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Poznaniu, **I KZP 11/07**

„1. Czy ogólne uprawnienie lekarza do sporządzania dokumentacji medycznej pacjenta wynikające z Ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 226 poz. 1943 z późn. zm.) samoistnie pozwala na uznanie lekarza dokonującego fikcyjnego wpisu za "osobę uprawnioną do wystawienia dokumentu" w postaci historii choroby pacjenta, tj. za podmiot przestępstwa z art. 271 § 1 k.k.?

a w przypadku odpowiedzi negatywnej

2. Czy wynikające z Ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry ogólne uprawnienie lekarza do sporządzania dokumentacji medycznej pacjenta ekskulpuje lekarza dokonującego fikcyjnego wpisu opatrzonego własnym podpisem w historii choroby pacjenta od popełnienia przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. w formie przerobienia dokumentu?”

Termin rozstrzygnięcia:

24 maja 2007 r., godz. 11:00, sala C

1.4.10. Właściwość organów postępowania wykonawczego do odroczenia wykonania, rozłożenia na raty i umorzenia nawiązki na rzecz Skarbu Państwa oraz obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość orzeczonego przepadku

przepisy: art. 2 pkt 1 k.k.w., art. 2 pkt 8 k.k.w., art. 206 § 2 k.k.w., art. 206 § 3 k.k.w.

hasła: postępowanie wykonawcze (zob. kara – zasady wykonania), nawiązka

Pytanie prawne Sądu Apelacyjnego w Lublinie, **I KZP 12/07**

„Czy odpowiednie zastosowanie przepisu art. 206 § 2 k.k.w. do wykonania orzeczenia o nawiązce na rzecz Skarbu Państwa oraz obowiązku uiszczenia kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość orzeczonego przepadku (art. 206 § 3 k.k.w.) oznacza, że odraczanie wykonania, rozkładanie na raty oraz umarzanie tych należności dokonuje sąd pierwszej instancji (art. 2 pkt 1 k.k.w.), czy też urząd skarbowy (art. 2 pkt 8)?”

Termin rozstrzygnięcia:

24 maja 2007 r., godz. 10:00, sala C

1.4.11. Zakres pojęcia „korzyść majątkowa”

przepisy: art. 115 § 1 k.k., art. 286 § 1 k.k., art. 121 § 2 k.w.

hasła: korzyść majątkowa; oszustwo (zob. przestępstwa przeciwko mieniu – oszustwo)

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Krośnie, **I KZP 13/07**

„Czy korzyść majątkowa w rozumieniu art. 286 § 1 k.k. i art. 115 § 1 k.k. obejmuje swoim zakresem także świadczenie usług transportowych czy też tego typu świadczenie obejmuje znamiona wykroczenia w rozumieniu art.121 § 2 k.w.?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.12. Pojęcie wygranej rzeczowej w rozumieniu ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych

przepisy: art. 2 ust. 2a ustawy z 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.)

hasła: pozakodeksowe przepisy karne

Pytanie prawne Sądu Okręgowy w Krakowie, **I KZP 14/07**

„Czy wygraną rzeczową w rozumieniu art. 2 ust. 2a ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych i zakładach wzajemnych (Dz. U. Nr 68, poz. 341 z późn. zm.) są uzyskane w trakcie gry na automacie, punkty, dające możliwość kontynuowania gry?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.13. Osądzenie fragmentu czynu ciągłego

przepisy: art. 12 k.k., art. 91 § 1 k.k., art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

hasła: czyn ciągły, ciąg przestępstw, prawomocność, przesłanki postępowania, przesłanki procesu

Pytanie prawne Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu, **I KZP 15/07**

„Czy prawomocne skazanie za ciąg przestępstw określony w art. 91 § 1 k.k. (a nie za czyn ciągły, o którym mowa w art. 12 k.k.), przy istnieniu przesłanek pozwalających ocenić w toku aktualnie rozpoznawanej sprawy zachowania wchodzące w skład tego ciągu przestępstw oraz zachowania później ujawnione (które nie były przedmiotem wcześniejszego osądzenia) jako jeden czyn ciągły (art. 12 k.k.) z uwagi na z góry powzięty zamiar wykonania wszystkich tych przestępczych zachowań oraz z uwagi na krótkie odstępy czasu oddzielające owe zachowania, stoi na przeszkodzie umorzeniu postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. co do później ujawnionych zachowań, będących obiektywnie – wraz z zachowaniami prawomocnie osądzonymi jako ciąg przestępstw – elementami tego samego czynu ciągłego?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.14. Skład sądu w postępowaniu prowadzonym w trybie uproszczonym przy ponownym rozpoznaniu sprawy

przepisy: art. 28 k.p.k., art. 476 § 1 k.p.k., art. 484 § 1 k.p.k.

hasła: skład sądu, postępowanie uproszczone

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Łodzi, **I KZP 16/07**

„Czy sąd rejonowy, który na skutek przekroczenia 21-dniowego terminu przerwy w rozprawie, o którym mowa w art. 484 § 1 k.p.k. rozpoznawał sprawę w dalszym ciągu w postępowaniu zwyczajnym, a którego wyrok został następnie uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania, winien procedując ponownie rozpoznać sprawę w postępowaniu zwyczajnym w składzie określonym w art. 28 § 1 k.p.k., czy też w trybie uproszczonym w składzie wynikającym z treści art. 476 § 1 k.p.k.?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.15. Przesłanki prowadzenia dochodzenia i śledztwa

przepisy: art. 325b § 1 k.p.k., art. 325b § 2 k.p.k.

hasła: postępowanie przygotowawcze – ogólne; postępowanie przygotowawcze – dochodzenia; postępowanie przygotowawcze – śledztwo

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Sieradzu, **I KZP 17/07**

„Czy po wyłączeniu dla uproszczenia postępowania przygotowawczego, ze śledztwa prowadzonego w sprawie przestępstw wskazanych w art. 325b § 2 k.p.k. materiałów w zakresie przestępstwa sprecyzowanego w art. 325b § 1 k.p.k., w sytuacji, gdy w wyłączonym zakresie były dokonywane czynności procesowe *in rem*, dopuszczalnym w ujęciu materialnym i formalnym było wszczęcie i przeprowadzenie wyłączonego postępowania w formie dochodzenia, a tym samym czy możliwym było rozpoznanie sprawy w postępowaniu uproszczonym?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.16. Mienie objęte wspólnością majątkową jako przedmiot czynności wykonawczych przestępstwa przywłaszczenia

przepisy: art. 284 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko mieniu – przywłaszczenie (zob. przywłaszczenie); przywłaszczenie (zob. przestępstwa przeciwko mieniu – przywłaszczenie)

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Katowicach, **I KZP 18/07**

„Czy w świetle nowelizacji z 17 czerwca 2004 r. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, która weszła w życie od 20 stycznia 2005 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1691), nastąpiła depenalizacja czynów, które wcześniej kwalifikowane były z art. 284 k.k., jeżeli chodzi o mienie objęte wspólnością ustawową?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.17. Przestępstwo „kradzieży” sygnału telewizyjnego

przepisy: art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz. U. Nr 126, poz. 1068 ze zm.)

hasła: pozakodeksowe prawo karne

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Zamościu, **I KZP 19/07**

„1) czy wskazany w art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz. U. Nr 126, poz. 1068 z późn. zm.) "sprzęt" obejmuje swoim zakresem wyłącznie materialne urządzenia techniczne skonstruowane z elementów elektronicznych?

2) Czy "przystosowanie" sprzętu wskazane w art. 2 pkt 6 cyt. wyżej ustawy obejmuje wszelkie czynności zmierzające do skorzystania z usług chronionych bez upoważnienia usługodawcy?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.18. Właściwość sądu rejonowego w sprawach zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie wniosku o zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego

przepisy: art. 252 § 2 k.p.k.

hasła: środki zapobiegawcze – ogólnie

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Lublinie, **I KZP 20/07**

„Czy właściwość funkcjonalna sądu rejonowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, do rozpoznania zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie środka zapobiegawczego (art. 252 § 2 k.p.k.), obejmuje również rozpoznanie zażalenia na postanowienie prokuratora w przedmiocie wniosku o zmianę lub uchylenie środka zapobiegawczego, a jeżeli tak to czy w zakres tej właściwości wchodzi rozpoznanie zażalenia na każde postanowienie prokuratora wydane w wyniku rozpoznania wniosku o zmianę lub uchylenie środka, czy też rozpoznanie zażalenia jedynie na postanowienie pozytywne, tj. uwzględniającego wniosek?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.19. Zgoda na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej a możliwość stosowania tymczasowego aresztowania

przepisy: art. 80 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1080 ze zm.)

hasła: immunitet; postępowanie dyscyplinarne – sędzia

Wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, **I KZP 21/07**

„Czy wyrażenie przez sąd dyscyplinarny zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sądowej otwiera drogę do stosowania wszystkich instytucji kodeksu postępowania karnego, w tym również tymczasowego aresztowania, czy też zezwolenie na zatrzymanie sędziego lub tymczasowe aresztowanie wymaga odrębnej decyzji sądu dyscyplinarnego?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.20. Postępowanie w przedmiocie zażalenia na odmowę nadania klauzuli wykonalności postanowieniu prokuratora o zabezpieczeniu majątkowym

przepisy: art. 30 § 2 k.p.k., art. 20 § 3 k.k.w.

hasła: zabezpieczenie majątkowe

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Katowicach, **I KZP 22/07**

„Czy zażalenie na postanowienie Sądu I instancji wydane na etapie postępowania przygotowawczego w przedmiocie odmowy nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu tj. postanowieniu prokuratora o zabezpieczeniu majątkowym podlega rozpoznaniu przez Sąd Odwoławczy według przepisów kodeksu postępowania wykonawczego (art. 20 § 3 k.k.w.) czy też według kodeksu postępowania karnego (art. 30 § 2 k.p.k.)?”

Termin rozstrzygnięcia:

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

(opr. Leszek Ziomek, asystent w Izbie Karnej SN)

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.2.1. Ustawa lustracyjna (sygn. akt K 2/07)

W dniach 9, 10 i 11 maja 2007 r. o godz. 10 Trybunał Konstytucyjny rozpozna wniosek grupy posłów na Sejm RP w sprawie zgodności:

- całości ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów, w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 14 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów i ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z art. 1, art. 2, art. 5, art. 9, art. 10, art. 14, art. 20, art. 21, art. 22, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 42 ust.1, art. 42 ust. 3, art. 45 ust. 1, art. 47, art. 51 ust. 2 i 4, art. 53 ust. 7, art. 54, art. 61, art. 64, art. 65, art. 70 ust. 5, art. 73, art. 98, art. 99, art. 178 Konstytucji RP oraz z art. 6, art. 7, art. 8, art. 10 oraz art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w związku z Rezolucją Nr 1096 (1996) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy dotyczącej środków demontażu dziedzictwa po byłych totalitarnych ustrojach komunistycznych przyjętej w dniu 27 czerwca 1996 roku;
 - 1) art. 1 skarżonej ustawy z art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 3, art. 47, art. 51 ust. 4 Konstytucji RP;
 - 2) art. 2 ust. 1 pkt 6, pkt 13 oraz pkt 14 skarżonej ustawy z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 2 Konstytucji RP;
 - 3) art. 2 ust. 2 skarżonej ustawy z art. 2 Konstytucji RP;
 - 4) art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2 skarżonej ustawy z art. 2, art. 54 i art. 61 Konstytucji RP;
 - 5) art. 3a ust. 1 skarżonej ustawy z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 2, art. 51 ust. 2, art. 47 Konstytucji RP;
 - 6) art. 3a ust. 2 skarżonej ustawy z art. 2 Konstytucji RP w związku z art. 7 Konwencji;
 - 7) art. 4 pkt 18, pkt 20, pkt 21, pkt 23 w związku z art. 57a skarżonej ustawy, pkt 38, pkt 39, pkt 40, pkt 41, pkt 42, pkt 43, pkt 45, pkt 53 w związku z art. 21h skarżonej ustawy z art. 2, art. 20, art. 21, art. 22, art. 31 ust. 3, art. 47, art. 51 oraz art. 65 Konstytucji RP w związku z art. 8 i 14 Konwencji;
 - 8) art. 4 pkt 19 oraz pkt 52 w związku z art. 21h skarżonej ustawy z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 47, art. 51, art. 54, art. 65 Konstytucji RP w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji;

- 9) art. 4 pkt 44 w związku z art. 21h skarżonej ustawy z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 47, art. 51, art. 54, art. 65, art. 70 ust. 5 oraz art. 73 Konstytucji RP w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji;
- 10) art. 4 pkt 47 - w zakresie w jakim obejmuje lustracją radców prawnych oraz notariuszy, pkt 48, pkt 49, pkt 50 w związku z art. 21h skarżonej ustawy z art. 2, art. 17, art. 20, art. 21, art. 31 ust. 3, art. 47, art. 51 oraz art. 65 Konstytucji RP w związku z art. 8 i art. 14 Konwencji;
- 11) art. 7 ust. 1 skarżonej ustawy z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 51 ust. 2 Konstytucji RP;
- 12) art. 8 pkt 20 ppkt b oraz ppkt 52 skarżonej ustawy z art. 31 ust. 3 oraz z art. 20 i art. 2 Konstytucji RP;
- 13) art. 11 ust. 1 skarżonej ustawy z art. 47, art. 51 ust. 2, art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji RP;
- 14) art. 11 ust. 2 skarżonej ustawy oraz art. 39 skarżonej ustawy w zakresie, w jakim ustala treść art. 52b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu z art. 31 ust. 3, art. 47 oraz z art. 2 Konstytucji RP;
- 15) art. 18 ust. 2 pkt 2 w związku z art. 22 ust. 3 pkt 1 skarżonej ustawy z art. 2, art. 30, art. 32, art. 45 ust. 2 Konstytucji RP w związku z art. 6 i art. 14 Konwencji;
- 16) art. 20 ust. 1, 3, 4, 5, 5a, 6, 7 skarżonej ustawy z art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 45, art. 51 ust. 4 Konstytucji RP w związku z art. 6 Konwencji;
- 17) art. 20 ust. 1 skarżonej ustawy w związku z art. 30 ust. 2 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej, art. 52a pkt 5 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej z art. 10 ust. 1, art. 42 ust. 3 oraz art. 45 Konstytucji RP w związku z art. 6 Konwencji;
- 18) art. 21a pkt 2 zdanie 2 skarżonej ustawy z art. 31 ust. 3, art. 62, art. 99 oraz art. 2 Konstytucji RP;
- 19) art. 21a pkt 3 skarżonej ustawy z art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji RP;
- 20) art. 21b ust. 6 skarżonej ustawy z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 6 Konwencji;
- 21) art. 21e ust.1 oraz art. 21e ust. 3 skarżonej ustawy z art. 2, art. 4 ust. 2, art. 31 ust. 3 oraz art. 98 ust. 1, ust. 2, ust. 3 Konstytucji RP;
- 22) art. 22 ust. 1 pkt 18 i 19 skarżonej ustawy z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1, art. 47 oraz art. 61 Konstytucji RP;
- 23) art. 22 ust. 3 skarżonej ustawy z art. 47, art. 51 ust. 2, art. 53 ust. 7 oraz art. 61 Konstytucji RP;
- 24) art. 22 ust. 4 skarżonej ustawy z art. 2 Konstytucji RP;
- 25) art. 22 ust. 5 skarżonej ustawy w związku z art. 52a pkt 8 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej z art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 42 ust. 3, art. 45, art. 47 oraz art. 61 Konstytucji RP;
- 26) art. 29 ust. 1 oraz ust. 4 skarżonej ustawy z art. 2, art. 31 ust. 3 oraz art. 32 ust. 2 Konstytucji RP;
- 27) art. 30, art. 31 oraz art. 33 skarżonej ustawy w zakresie w jakim nadaje nowe brzmienie art. 11 ust. 2a i art. 16 ust. 5 w ustawie z dnia 20 czerwca 1985 roku o prokuraturze, art. 33a, art. 34, art. 35, art. 35b, art. 35c, art. 35d, art. 36, art. 37a, art. 37b, art. 38 zaskarżonej ustawy w zakresie w jakim nadaje nowe brzmienie art. 99 ust. 2b ustawy z dnia 16

- lipca 1998 roku – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 51 ust. 2 Konstytucji RP;
- 28) art. 33 pkt 1 skarżonej ustawy w zakresie, w jakim art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 roku o prokuraturze otrzymał brzmienie oraz art. 39 skarżonej ustawy w zakresie zmiany ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej poprzez dodanie art. 19 ust. 7 i 10, art. 47 ust. 4a i ust. 4b, art. 51 ust. 5, art. 52g ust. 1 i ust. 2 z art. 2, art. 10 Konstytucji RP oraz art. 6 Konwencji;
 - 29) art. 37 skarżonej ustawy z art. 54 ust. 1 Konstytucji RP;
 - 30) art. 39 pkt 2 skarżonej ustawy w zakresie, w jakim nadaje treść art. 2 ust. 1 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej z art. 31 ust. 3 w związku z art. 32 ust. 2, art. 44, art. 45 Konstytucji RP;
 - 31) art. 39 skarżonej ustawy w zakresie, w jakim nadaje treść art. 19 ust. 10, art. 47 ust. 4a i 4b, ust. 5 oraz art. 52g ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej z art. 45 Konstytucji RP w związku z art. 6 Konwencji oraz art. 2 Konstytucji RP;
 - 32) art. 39 skarżonej ustawy w zakresie, w jakim nadaje treść art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej w związku z art. 31 ust. 2 i art. 32 ust. 2 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej z art. 2, art. 45 oraz art. 61 Konstytucji RP;
 - 33) art. 39 skarżonej ustawy w zakresie zmiany ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej poprzez dodanie art. 52a pkt. 5-7 z art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 42 ust. 1 i ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 6 Konwencji;
 - 34) art. 39 skarżonej ustawy w zakresie zmiany ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej poprzez dodanie art. 52a pkt 8 z art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 42 ust. 1 i 3 Konstytucji RP w związku z art. 6 Konwencji;
 - 35) art. 39 skarżonej ustawy w zakresie, w jakim określa brzmienie przepisu art. 52b ust. 1 pkt 8 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej z art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32 oraz art. 47 Konstytucji RP;
 - 36) art. 57 ust. 1 i 2 skarżonej ustawy z art. 2, art. 14, art. 20, art. 22, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 2, art. 54, art. 65 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 10 Konwencji;
 - 37) art. 59 ust. 1 skarżonej ustawy w związku z art. 52a pkt. 5 – 8 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej z art. 2, art. 32 oraz art. 45 Konstytucji RP;
 - 38) art. 59 ust. 2 w związku z art. 59 ust. 1 skarżonej ustawy oraz art. 52a pkt 5 ustawy o Instytucie Pamięci narodowej z art. 32 Konstytucji RP w związku z art. 45 Konstytucji RP;
 - 39) art. 66 skarżonej ustawy w zakresie utrzymania w mocy art. 30 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 roku o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944 – 1990 osób pełniących funkcje publiczne z art. 2, art. 5, art. 10, art. 30, art. 32 oraz art. 178 Konstytucji RP;
 - 40) art. 67 skarżonej ustawy z art. 2 Konstytucji RP;
 - 41) art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 lutego 2007 roku o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów i ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w związku z art. 52c ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej z art. 2, art. 30 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji RP;
 - 42) art. 3 ustawy z dnia 14 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych doku-

mentów i ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z art. 2 Konstytucji RP.

Trybunał Konstytucyjny rozpozna wniosek w pełnym składzie. Rozprawie będzie przewodniczył Wiceprezes TK Janusz Niemcewicz, sędziami-sprawozdawcami będą Zbigniew Cieślak i Jerzy Stępień.

3. Legislacja

(opr. Anna Błachnio-Parzych, asystent w Izbie Karnej SN; Sławomir Żółtek, asystent w Izbie Karnej SN)

3.1. Akty normatywne dotyczące prawa karnego

3.1.2. Wchodzą w życie:

- **W dniu 21 kwietnia 2007 r.** – Ustawa z dnia 26 stycznia 2007r. o zmianie ustawy – Prawo dewizowe oraz innych ustaw (Dz. U. z 2007 r. Nr 61, poz. 410).
Ustawa w art. 3 wprowadza zmiany do Kodeksu karnego skarbowego. Zmiany te m.in. dotyczą typów przestępstw zawartych w Rozdziale 8 zatytułowanym Przesłępstwa i wykroczenia skarbowe przeciwko obrotowi dewizowemu. Większość pozostałych zmian jest ich konsekwencją.
Pełny tekst: <http://bap-ppsp.lex.pl/serwis/du/2007/0410.htm>
- **W dniu 26 kwietnia 2007 r.** – Ustawa z dnia 7 marca 2007 r. o zmianie ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego oraz ustawa o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2007 r. Nr 64, poz. 429).
Wprowadzono zmiany w art. 25 tej ustawy poprzez dodanie czterech punktów zawierających nowe typy przestępstw związanych z wykorzystaniem produktów pochodzenia zwierzęcego.
Pełny tekst: <http://bap-ppsp.lex.pl/serwis/du/2007/0429.htm>
- **W dniu 26 kwietnia 2007 r.** – Ustawa z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze (Dz. U. z 2007 r. Nr 64, poz. 431).
Generalnie wprowadzone zmiany dotyczą prokuratorów wojskowych. Wśród nich zwrócić należy uwagę na wskazanie w art. 3 ust. 2 ustawy, że w sprawach należących do zakresu działania sądów wojskowych lub innych organów wojskowych czynności składające się na zadania prokuratorów określone w art. 3 ustawy o prokuraturze wykonywać mogą również prokuratorzy prokuratury powszechnej delegowani do wykonywania zadań w prokuraturze wojskowej.
W podstawach odwołania prokuratora, dodano karę określoną w art. 113 pkt 2 – 4 tej ustawy (nagana, ostrzeżenie o niepełnej przydatności na zajmowanym stanowisku, przeniesienie na niższe stanowisko, wydalenie ze służby prokuratorskiej).
W tym samym przepisie wprowadzono regulacje dotyczące powołania na stanowisko prokuratora prokuratury powszechnej prokuratora wojskowego, nie będącego oficerem, który zrzekł się stanowiska prokuratora wojskowego.
Pełny tekst: <http://bap-ppsp.lex.pl/serwis/du/2007/0431.htm>
- **W dniu 26 kwietnia 2007 r.** – Ustawa z dnia 29 marca 2007 r. o zmianie ustawy o prokuraturze, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2007 r. Nr 64, poz. 432).
Zmiany w ustawie o prokuraturze dotyczą przede wszystkim relacji prokurator przełożony a prokurator podległy.
Niektóre ze zmian wprowadzonych w Kodeksie postępowania karnego są konsekwencją zmian w ustawie o prokuraturze. Wprowadzono również zmiany w art. 25 § 1 pkt 2 k.p.k. po-

przez rozszerzenie właściwości rzeczowej sądu okręgowego jako sądu pierwszej instancji. Wśród innych dokonanych zmian zwrócić należy również uwagę na zmiany w art. 259 § 3 k.p.k. (podstawy stosowania tymczasowego aresztu) oraz w art. 263 § 4 k.p.k. (podstawy przedłużenia tego środka zapobiegawczego). Wprowadzono również wiele zmian w Dziale VII Postępowanie przygotowawcze, począwszy od art. 297 k.p.k. precyzującego cele postępowania przygotowawczego.

Natomiast zmiany w Kodeksie karnym skarbowym polegały przede wszystkim na zastąpieniu użytych w przepisach art. 122 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. sformułowań „finansowy organ dochodzenia” sformułowaniem „finansowy organ postępowania przygotowawczego”.

Pełny tekst: <http://bap-psp.lex.pl/serwis/du/2007/0432.htm>

3.2. Prace legislacyjne rządu

- **Na posiedzeniu w dniu 11 kwietnia 2006 r. Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, przedłożony przez prezesa urzędu ochrony konkurencji i konsumentów.**

Ochrona konsumentów, zapewnienie im realnych możliwości dochodzenia swych praw oraz zwalczanie i zapobieganie nieuczciwym praktykom to najważniejsze cele projektu ustawy. Zgodnie z zaproponowanymi przepisami, za nieuczciwą praktykę rynkową będzie uznane każde nierzetelne działanie przedsiębiorcy, które wprowadza konsumenta w błąd i utrudnia swobodę dokonywanych przez niego wyborów. Chodzi tu o takie zachowania, które ograniczają podjęcie świadomej decyzji dotyczącej nabycia produktu lub usługi. Do tej grupy praktyk zaliczono m. in.: rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji lub ich zatajenie, przekazanie ważnych informacji w sposób niejasny bądź wieloznaczny oraz wprowadzenie w błąd. Do nieuczciwych praktyk, zgodnie z przepisami projektowanej ustawy, należą także tzw. agresywne praktyki rynkowe. Chodzi o stosowanie m.in. przymusu psychicznego wpływającego na wybory dokonywane przez konsumentów, np. stosowanie perswazyjnego przymusu wykorzystującego słabość drugiej strony, a szczególnie używanie groźby przymusu fizycznego lub psychicznego. Wszystkie praktyki rynkowe uznane za nieuczciwe będą zakazane. Za ich stosowanie może grozić kara grzywny lub więzienia.

Nowością jest włączenie przepisów dotyczących tzw. przeciętnego konsumenta i szczególnej grupy konsumentów. Będzie to miało istotne znaczenie dla sądów orzekających w sprawach niewłaściwych praktyk i dokonanych pod ich wpływem złych wyborów. Chodzi o sytuacje, gdy praktyki rynkowe adresowane są do grupy konsumentów, podatnych na takie działania ze względu na pewne indywidualne cechy, takie jak: niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa oraz wiek (osoby starsze lub dzieci). Ocena jakości takiej praktyki będzie dokonywana z punktu widzenia tego właśnie przeciętnego konsumenta. Mając na uwadze interes konsumenta, zaproponowano zasadę, że przedsiębiorca, który wprowadził konsumenta w błąd, będzie musiał udowodnić, iż podawana przez niego informacja jest prawdziwa. Przykładowo w sytuacji, w której przedsiębiorca posługuje się oznaczeniem wywołującym zaufanie konsumentów, powinien to potwierdzić okazując np. certyfikat lub atest wydany przez podmiot do tego uprawniony. Z kolei w sytuacji, w której przedsiębiorca reklamuje produkt wraz z ceną sprzedaży, powinien posiadać dokumentację potwierdzającą, że produkt jest rzeczywiście zbywany przez niego po cenie, o której mowa w reklamie. Termin przedawnienia roszczeń konsumentów będzie upływał po 3 latach.

Zgodnie z projektem ustawy, w przypadku zastosowania nieuczciwej praktyki rynkowej konsument będzie mógł żądać m.in.: jej zaniechania, usunięcia skutków tej praktyki, naprawienia wy-

rządzanej szkody oraz zasądzenia określonej kwoty na cel społeczny związany ze wspieraniem kultury polskiej, ochroną dziedzictwa narodowego lub ochroną konsumentów. Z podobnymi roszczeniami mogą wystąpić również rzecznik praw obywatelskich, rzecznik ubezpieczonych lub powiatowy rzecznik konsumentów. Instytucją uprawnioną do przeciwdziałania nieuczciwym praktykom rynkowym pozostanie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Projekt ustawy dostosowuje polskie prawo do przepisów obowiązujących w Unii Europejskiej.

3.3. Prace legislacyjne Sejmu i Senatu RP

3.3.1. Sejm

3.3.1.1. Nowe projekty

- **Do Sejmu wpłynął rządowy projekt ustawy o lekarzu sądowym**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/wgdruku/1568>)
- **Do Sejmu wpłynął rządowy projekt ustawy o ograniczeniach związanych z pełnieniem funkcji publicznych**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/wgdruku/1569>)
- **Do Sejmu wpłynął poselski projekt ustawy o czynnościach operacyjno - rozpoznawczych**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/wgdruku/1570>)
- **Do Sejmu wpłynął rządowy projekt ustawy o kierujących pojazdami**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/wgdruku/1571>)
- **Do Sejmu wpłynął rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks wykroczeń oraz niektórych innych ustaw.**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/wgdruku/1597>)
- **Do Sejmu wpłynął rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.**
(tekst wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/wgdruku/1625>)

3.3.1.2. Posiedzenia plenarne

- **Na posiedzeniu w dniu 11 – 13 kwietnia ogłoszono sprawozdanie Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych o stanowisku Senatu w sprawie ustawy o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw.**
(tekst ustawy wraz z uzasadnieniem: <http://orka.sejm.gov.pl/proc5.nsf/opisy/928.htm>)

3.3.1.3. Prace komisji sejmowych

- **17 kwietnia 2007 r. Komisja Nadzwyczajna do rozpatrzenia projektów ustaw związanych z koalicyjnym programem rządowym „Solidarne Państwo” /NSP/ przeprowadziła pierwsze czytanie i rozpatrzyła rządowy projekt ustawy o lekarzu sądowym (druk nr 1568).**

Uzasadnienie projektu przedstawiła podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości – Małgorzata Manowska.

Projekt ma na celu poprawienie sprawności przebiegu postępowań cywilnych i karnych przez zapewnienie waloru wiarygodności przedstawianym przez uczestników postępowań zaświadczeniom usprawiedliwiającym ich niestawiennictwo z powodu choroby oraz wprowadzenie jednolitych na terenie kraju zasad usprawiedliwiania nieobecności uczestników postępowań.

Komisja przyjęła poprawki redakcyjne, legislacyjne i porządkujące. Ponadto w art. 7 ust. 3 do katalogu podmiotów, którym prezes sądu okręgowego przekazuje wykaz lekarzy, Komisja dopisała prezesów sądów rejonowych, apelacyjnych i Pierwszy Prezesa Sądu Najwyższego; w art. 28 dotyczącym sporządzenia po raz pierwszy przez prezesa sądu okręgowego, wykazu lekarzy sądowych dla obszaru właściwości danego sądu okręgowego, dokonano zmiany daty sporządzenia pierwszego wykazu z 31 lipca 2007 r. na 30 listopada 2007 r.; w art. 29 dokonano zmiany daty wejścia w życie ustawy z 1 września 2007 r. na 1 stycznia 2008 r., z wyjątkiem art. 6 i 28, które wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 2007 r.

Komisja przyjęła sprawozdanie.

Sprawozdawca – poseł Marek Ast (PiS).

Przedstawiciel UKIE oświadczył, iż przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

3.3.2. Senat

3.3.2.1. Posiedzenia plenarne

- **Na posiedzeniu w dniu 13 kwietnia** Senat zajął stanowisko w sprawie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw. Senat wprowadził poprawki dziesięć poprawek do ustawy.
(więcej informacji: <http://www.senat.gov.pl/k6/pos/031/4.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 13 kwietnia** Senat zajął stanowisko ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Senat wprowadził jedną poprawkę do ustawy.
(tekst uchwały: <http://www.senat.gov.pl/k6/pos/031/5.htm>)
- **Na posiedzeniu w dniu 13 kwietnia** Senat zajął stanowisko w sprawie ustawy o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Senat wprowadził dziewięć poprawek do ustawy.
(tekst uchwały: <http://www.senat.gov.pl/k6/pos/031/2.htm>)

3.3.2.2. Prace komisji senackich

5. Informacja międzynarodowa

5.1. Rada Europy

5.2. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

5.2.1. Kontrowanie rozmów a granice prawa do prywatności

przepisy: art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

hasła: prawo do prywatności, prawo do rzetelnego (uczciwego) procesu, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka

Orzeczenie z 10 kwietnia 2007 r. w sprawie *Panarisi v. Włochy* (nr skargi 46794/99)

Teza:

Kontrola rozmów spełniała warunki wymagane przez Konwencję, zgodnie z którymi prawo do prywatności może być ograniczone: odbywała się zarówno na podstawie prawa, jak i spełniała cele konieczne w demokratycznym społeczeństwie – czyli konieczność zwalczania przestępczości.

Omówienie:

Brak naruszenia art. 8

Skarżący, Salvatore Panarisi, był podejrzewany o handel narkotykami i posiadanie broni. W czasie toczącego się w roku 1991 śledztwa sędziego śledczy w Palermo wydał postanowienie o zastosowaniu wobec niego kontroli operacyjnej w postaci stosowania środków technicznych umożliwiających uzyskiwanie i utrwalanie treści rozmów telefonicznych. Jako dowód na niekorzyść posłużyły również zeznania P., będącego oskarżonym w innej – powiązanej z niniejszą – sprawie. Dnia 27 listopada 1995 r. Sąd Okręgowy w Agrigento skazał skarżącego na 15 lat i dwa miesiące pozbawienia wolności, opierając się głównie na ustaleniach poczynionych na podstawie utrwalonych rozmów telefonicznych i na zeznaniach P. W postępowaniu odwoławczym kara została obniżona do 14 lat i 4 miesięcy. Kasacja opierająca się na naruszeniach prawa procesowego została oddalona przez Sąd Kasacyjny.

Skarżący podniósł, że użycie urządzeń podsłuchowych i kontrola rozmów telefonicznych naruszyła art. 8 Konwencji, czyli jego prawo do prywatności i życia rodzinnego, a oparcie decyzji sądu głównie na tych rozmowach i zeznaniach osoby, której nie miał okazji przesłuchać osobiście – także prawo do rzetelnego procesu.

Trybunał uznał jednak, że w danym przypadku kontrola rozmów spełniała warunki wymagane przez Konwencję, zgodnie z którymi prawo do prywatności może być ograniczone: odbywała się zarówno na podstawie prawa, jak i spełniała cele konieczne w demokratycznym społeczeństwie – czyli konieczność zwalczania przestępczości. Trybunał stwierdził w związku z tym, że w przedstawionej przez skarżącego sprawie nic nie wskazywało na naruszenie jego prawa do życia prywatnego. Również użycie w postępowaniu karnym zapisów z nagranych rozmów telefonicznych nie naruszało prawa do rzetelnego procesu (art. 6 Konwencji).

Orzeczenie na stronach Trybunału:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=61593&sessionId=12218244&skin=hudoc-en&attachment=true>

(opr. *Hanna Kuczyńska*, asystent w Izbie Karnej SN)

5.2.2. Kontrowanie rozmów a granice prawa do prywatności

przepisy: art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

hasła: prawo do prywatności, prawo do rzetelnego (uczciwego) procesu, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka

Orzeczenie z dnia 3 kwietnia 2007 r. w sprawie *Copland v. Zjednoczone Królestwo* (nr skargi 62617/00)

Teza:

Zgodnie z ustaloną linią orzeczniczą Trybunału rozmowy telefoniczne należą do pojęcia „życia prywatnego” na potrzeby definiowania zakresu art. 8 (por. *Amann v. Szwajcaria*, nr skargi 27798/95). Z tego wynika, że e-maile też powinny być chronione na podstawie art. 8 Konwencji.

Omówienie:

Naruszenie art. 8

Skarżąca, Lynette Copland, podniosła, że w czasie pracy w Carmarthenshire College, instytucji administrowanej przez państwo, jej telefon, e-mail i połączenie internetowe było monitorowane z polecenia prorektora, którego była asystentką. Pani Copland uznała, że proceder ten naruszał jej prawo do prywatności gwarantowane przez Konwencję w art. 8. Zgodnie z opinią przedstawioną przez przedstawiciela rządu, monitoring ten miał służyć upewnieniu się, czy pracownik nie wykorzystuje urządzeń uczelni do celów prywatnych. Skarżąca dociekała, czy monitorowanie jej było częścią prowadzonego śledztwa w jakiejś innej sprawie, czy też dotyczyło tylko jej. Jednak w tym czasie nie było prowadzone żadne śledztwo, ani też nie istniały żadne rozporządzenia rektora odnoszące się do monitorowania użycia telefonów i maili przez pracowników.

Trybunał stwierdził, że przechowywanie prywatnych informacji odnoszących się do Pani Copland, bez jej wiedzy, pochodzących z jej rozmów telefonicznych, e-maili i połączenia internetowego naruszało jej prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego i swojej korespondencji. Ponieważ nie została ona uprzedzona, że jej rozmowy mogą podlegać monitoringowi, mogła oczekiwać, że mają one charakter prywatny. Zgodnie z ustaloną linią orzeczniczą Trybunału rozmowy telefoniczne należą do pojęcia „życia prywatnego” na potrzeby definiowania zakresu art. 8 (por. *Amann v. Szwajcaria*, nr skargi 27798/95). Z tego wynika, że e-maile też powinny być chronione na podstawie art. 8 Konwencji.

Trybunał przypomniał również, że wszelkie ograniczenia prawa do prywatności powinny być „zgodne z prawem”. Jednak w rozważanym czasie nie istniała żadna ustawa regulująca tematykę prawa komunikacyjnego w zakresie monitoringu przez pracodawcę korzystania z pracowników z telefonu i e-maila. Co więcej, „zgodność z prawem” nie tylko oznacza, że czynności takie mają być zgodne z prawem krajowym, ale także odnosi się do jakości prawa i do jego zgodności z zasadami państwa prawa. Prawo to więc musi być wystarczająco jasne co do okoliczności, w których władze mogą uciekać się do takich środków jak monitoring. Trybunał nie może wprawdzie wykluczyć, że monitoring rozmów telefonicznych pracowników w miejscu pracy może okazać się konieczny w określonej sytuacji, pod warunkiem wypełniania celu “koniecznego w demokratycznym społeczeństwie” – jednak nie dotyczyło to niniejszej sprawy.

Trybunał uznał, że nawet jeśli można czasem uznać za uzasadnione monitorowanie i kontrolowanie przez pracodawcę użytkowanie przez pracownika telefonu i Internetu, to w niniejszej sprawie nie można motywować tych działań możliwością ograniczenia prawa do prywatności w „przypadkach przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie”. Na tej podstawie Trybunał uznał, że nastąpiło naruszenie art. 8 Konwencji.

Orzeczenie na stronach Trybunału:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=61533&sessionId=12218274&skin=hudoc-en&attachment=true>

(opr. Hanna Kuczyńska, asystent w Izbie Karnej SN)

5.2.3. Postępowanie funkcjonariuszy Policji i nieludzkie traktowanie

przepisy: art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

hasła: prawa człowieka ogólnie, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Europejski Trybunał Praw Człowieka

Orzeczenie z 12 kwietnia 2007 r. w sprawie DZWONKOWSKI v. POLSKA (nr sprawy 46702/99)

Teza:

Każde użycie siły w stosunku do osoby pozbawionej wolności, które nie było absolutnie konieczne, stanowi naruszenia art. 3 Konwencji.

Omówienie:

Naruszenie art. 3

W nocy 12 czerwca 1997 obywatel Polski, Dariusz Dzwonkowski wraz z trzema innymi mężczyznami stali przed sklepem nocnym w Markach. Według opinii rządu polskiego, zakłócali porządek i niszczyli własność publiczną. Na miejsce przyjechały dwa radiowozy i mężczyźni zostali rzućeni na ziemię i skuci kajdankami. Skarżący, Dariusz Dzwonkowski, podniósł, że w czasie zatrzymania był bity przez funkcjonariusza Policji G.G. Według opinii rządu polskiego – to właśnie skarżący rozpoczął bójkę i obrażał oficerów Policji. Zatrzymani zostali przewiezieni na izbę wytrzeźwień, gdzie – według skargi D. Dzwonkowski znowu był bity i poniżany. Jego testy alkomatowe wykazały stężenie 1.92 ‰ we krwi. Kiedy, jeszcze tej samej nocy, został przewieziony do szpitala, lekarze (trzech kolejnych) w czasie badania stwierdzili liczne ślady obrażeń: m. in. podbite oko, złamany nos, siniaki i zadrapania.

Dnia 13 czerwca skarżący złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez funkcjonariusza Policji G.G. Postępowanie w tej sprawie zostało 22 września 1997 r. umorzone przez Prokuratora Rejonowego w Wołominie. Przyjął on wersję przedstawioną przez funkcjonariuszy, czyli uznał, że skarżący upadł i sam zranił się o krawężnik, a potem uderzył głową w chodnik. Zażalenie skarżącego nie zostało uwzględnione. Prokurator Okręgowy nie znalazł żadnych podstaw do prowadzenia postępowania przygotowawczego, opierając się również na opinii lekarsko-medycznej, która stwierdzała, że nie można zidentyfikować obiektu, który zadał obrażenia: mógł to być krawężnik, lub stopień. Biegły z Akademii Medycznej w Warszawie w opinii sądowno-lekarskiej stwierdził, że „nie można wykluczyć, że takie obrażenia mogły powstać w okolicznościach przedstawionych przez Policję”.

Z kolei 6 września 1999 r., w postępowaniu toczącym się przeciwko skarżącemu przed Sądem Rejonowym w Warszawie został on uznany za winnego znieważenia i naruszenia nietykalności funkcjonariusza publicznego. Wyrok ten został uchylony w postępowaniu odwoławczym. Sąd

odwoławczy uznał, że sam fakt, iż w tym samym czasie toczyło się postępowanie przeciwko funkcjonariuszowi Policji, powinien był skłonić sąd niższej instancji do bardziej starannego przeanalizowania dowodów. Jednak w ponownym postępowaniu pierwszoinstancyjnym skarżący został ponownie uznany za winnego zarzucanych mu czynów („poza wszelką wątpliwość”), jednak sąd tym razem umorzył sprawę, konkludując, że zachowanie skarżącego charakteryzowało się znikomą społeczną szkodliwością. Stwierdził w uzasadnieniu wyroku, że w czasie zatrzymania skarżącego, jego obrażenia powstały zarówno w czasie stawiania oporu Policji, jak i w wyniku działań funkcjonariuszy.

Opierając się o art. 3 i art. 13 Konwencji, Dariusz Dzwonkowski zaskarżył sposób traktowania go w czasie zatrzymania przez funkcjonariuszy Policji jako niehumanitarny oraz podniósł, że nie został mu zapewniony odpowiedni środek dochodzenia swoich praw w postępowaniu karnym przeciwko funkcjonariuszowi Policji.

Trybunał po pierwsze zauważył, że w dwóch postępowaniach karnych, które dotyczyły tej samej sprawy organy sądowe przyjęły odmienne stany faktyczne. W postępowaniu przeciwko funkcjonariuszowi prokurator stwierdził, że skarżący sam spowodował uszkodzenia ciała (zgodnie z zeznaniami funkcjonariuszy Policji). Jednak w postępowaniu przeciwko skarżącemu sąd przyjął, że obrażenia nie powstały wyłącznie poprzez jego działania. Te ustalenia stanowiły dla Trybunału faktyczną podstawę do przyjęcia, że naruszenia ciała skarżącego powstały przynajmniej częściowo w rezultacie pobicia przez funkcjonariuszy Policji.

W postępowaniu przed Trybunałem stwierdzono, że obrażenia skarżącego były wielokrotnie potwierdzone przez różnych lekarzy w obu postępowaniach karnych. Ustalono również, że obrażenia te powstały właśnie w nocy 12 czerwca 1997 r.

Trybunał uznał, że nie istniał żaden dowód na to, że skarżący był szczególnie niebezpieczny, a funkcjonariusze nie ponieśli przecież żadnych urazów. Rząd nie przedstawił również dowodów, które uzasadniałyby użycie siły przez Policję w czasie zatrzymania. W konsekwencji, należało uznać użycie siły na skarżącym za nieuzasadnione i nadmierne. Co więcej, obrażenia poniesione przez skarżącego niewątpliwie spowodowały poważne cierpienie i ich istota sprowadzała się do nieludzkiego traktowania.

W braku jakiegokolwiek wyjaśnienia ze strony rządu polskiego, który usprawiedliwiałby taki stopień użycia siły, Trybunał zdecydował, że skarżący był poddany nieludzkiemu traktowaniu, za które ponosi odpowiedzialność rząd, i w związku z tym orzekł o naruszeniu art. 3 Konwencji.

Trybunał rozważył również kwestię dochodzenia w zakresie zarzutów stawianych funkcjonariuszom Policji. Uznał je za wysoce niezadowalające, tym bardziej, że prokurator był gotowy uznać, że obrażenia skarżącego zostały spowodowane przez niego samego, kiedy upadł na krawężnik i uderzył się o niego głową. W szczególności było to sprzeczne z opinią lekarzy i zeznaniem świadków (m.in. drugiego funkcjonariusza Policji obecnego na miejscu zdarzenia), którzy zaprzeczali wersji przedstawionej przez funkcjonariuszy Policji. Co więcej, według opinii Trybunału prokurator nie podjął żadnych wysiłków, by zweryfikować, w jaki sposób skarżący mógł sam spowodować tak rozległe obrażenia bez użycia siły przez Policję. Również organy ścigania bez wahania przyjęły wersję przedstawioną przez funkcjonariuszy Policji za prawdziwą, chociaż było oczywiste, że minimalizacja swojej odpowiedzialności leżała w ich interesie.

Trybunał zauważył w niniejszej sprawie: „Śledztwo dotyczące zarzutów znęcania się przez Policję musi być szczegółowe. Oznacza to, że zawsze trzeba ustalić, co się rzeczywiście zdarzyło. Przed zamknięciem śledztwa władze nie powinny opierać się na pośpiesznych i bezpodstawnych wnioskach. Muszą podejmować wszystkie uzasadnione kroki, by zabezpieczyć dowody dotyczące zdarzenia, w tym m.in. zeznania naocznych świadków. Wszelkie braki śledztwa utrudniające możliwość ustalenia przyczyn obrażeń lub tożsamości osób odpowiedzialnych rodzą ryzyko niespełnie-

nia tego standardu” (tłum. M. A. Nowicki¹). Zawsze, gdy osoba jest zatrzymana przez Policję znajdując się w dobrym zdrowiu, a potem jest ranna, budzi to poważne przypuszczenie, że obrażenia te odniosła w czasie znajdowania się pod władzą Policji (por. orzeczenie w sprawie *Bursuc v. Rumunia*, nr skargi 42066/98, oraz w sprawie *Salman v. Turcja* nr sprawy 21986/93). Wówczas można uznać, że ciężar dowodu na okoliczność, iż nie miało miejsca nadużycie władzy przez funkcjonariuszy Policji, leży na państwie. W niniejszej sprawie obrażenia poniesione przez skarżącego były na tyle poważne, że uzasadniały potraktowanie ich jako niehumanitarnego traktowania. Zdaniem Trybunału, każde użycie siły w stosunku do osoby pozbawionej wolności, które nie było absolutnie konieczne, stanowi naruszenie art. 3 Konwencji. Natomiast ani ustalenia faktyczne w sprawie, ani opinia rządu nie uzasadniły w żaden sposób, by użycie siły było konieczne w niniejszej sprawie.

Trybunał uznał, że dochodzenie było prowadzone w sposób pozorowany, brakowało mu obiektywizmu i zakończyło się decyzją nieopartą na dokładnej analizie okoliczności sprawy. Na tej podstawie, w braku dokładnego i skutecznego dochodzenia co do zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa złożonego przez skarżącego, Trybunał stwierdził również, że nastąpiło dalsze naruszenie art. 13 Konwencji.

Co do naruszenia art. 13, to Trybunał uznał, że nie pojawił się na tym tle odrębny problem prawny.

Orzeczenie Trybunału na stronach:

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/viewhbkm.asp?action=open&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649&key=61624&sessionId=9835251&skin=hudoc-en&attachment=true>

(opr. Hanna Kuczyńska, asystent w Izbie Karnej SN)

¹ M.A. Nowicki, *Trybunał Praw Człowieka: Galopem po wyrokach*, „Rzeczpospolita” z dnia 21-23 kwietnia 2007 r.

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. Leszek Ziomek, asystent w Izbie Karnej SN)

6.1. Przegląd książek

- ▶ *M. Rusinek: Tajemnica zawodowa i jej ochrona w polskim procesie karnym, Warszawa 2007, s. 262.*
- ▶ *A. Marek: Kodeks karny. Komentarz, Wyd. 4 – 2007, s. 668.*
- ▶ *J. Błachut: Problemy związane z pomiarem przestępczości, Warszawa 2007, s. 335.*
- ▶ *A. Brzezińska (red.), E. Hornowska: Dzieci i młodzież wobec agresji i przemocy, Warszawa 2007, s. 198.*
- ▶ *W. Grzeszczyk: Postępowanie przyspieszone. Zbiór przepisów z wprowadzeniem, Warszawa 2007, s. 52.*
- ▶ *A. Marek: Prawo karne, Wyd. 8, Warszawa 2007, s. 718.*
- ▶ *W. Pasko-Porys: Przesłuchiwanie i wywiad. Psychologia kryminalistyczna, Warszawa 2007, s. 552.*

6.2. Przegląd czasopism

- **Gazeta Sadowa 2007 Nr 3**
 - ▶ *P. J. Jastrzębski: Przeprowadzenie łapownictwa - Odpowiedzialność karna pacjenta lub jego najbliższych za udzielenie korzyści majątkowej lub osobistej lekarzowi.*
 - ▶ *M. Leciak: Nawiazka – chwiejność ustawodawcy – Polemika.*
- **Paragraf na drodze 2007 Nr 3**
 - ▶ *T. Fołta: Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2005 r., sygn. I KZP 45/05.*
 - ▶ *R. A. Stefański: Odpowiedzialność instruktora za prowadzenie nauki jazdy w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego.*
 - ▶ *W. Kotowski: Kamera świadkiem wypadku drogowego.*
 - ▶ *W. Maciejko, A. Korcz: Zasady ruchu i oznaczenia pojazdów Policji.*
- **Europejski Przegląd Sądowy 2007 Nr 4**
 - ▶ *S. Steinborn: Kolidujące normy o międzynarodowej współpracy w sprawach karnych w zakresie zabezpieczenia mienia.*
- **Problemy kryminalistyki 2007 Nr 255**
 - ▶ *I. Sołtyszewski, K. Krassowski: Zastosowanie biometrii – przegląd kluczowych programów i zastosowań w zakresie ochrony państwa.*

- ▶ *A. Liskowec: Mowa ciała i praktyczne możliwości wykorzystania wiedzy z tej dziedziny w świetle wyników badań zachowań niewerbalnych podczas wysłuchania dzieci i dorosłych.*
- ▶ *M. A. Wasilewska: Metoda Neutronowej Analizy Aktywacyjnej (NAA) a możliwość ustalenia charakteru zatrucia na podstawie włosa. Badania włosów Napoleona Bonaparte z lat 60. XX wieku i najnowsze badania z 2001 roku.*
- ▶ *W. Buchwald: Wzory linii papilarnych na stopach.*
- ▶ *J. Rzeszotarski: Identyfikacja mówcy celowo zniekształcającego wypowiedzi.*
- ▶ *H. Oleksy: Identyfikacja monet i sposoby ich fałszowania – cz. 1.*
- ▶ *H. Miąskiewicz, M. Skonieczny: Problemy z opiniowaniem w przypadku wystąpienia anomalii genetycznej.*
- ▶ *B. Mazur: Po nitce do kłębka ... Identyfikacja jednostkowych opakowań papierosów na podstawie matryc z użytkami.*

- **Prokuratura i Prawo 2007 Nr 4**

- ▶ *C. Kulesza: Efektywna obrona w postępowaniu przygotowawczym a favor procuratori.*
- ▶ *W. Grzeszczyk: Przebieg postępowania przyspieszonego – po nowelizacji k.p.k.*
- ▶ *M. Kędzierska: „Śledztwo dziennikarskie” – wybrane zagadnienia.*
- ▶ *J. Kościerzyński: Świadek koronny w świetle nowych regulacji.*
- ▶ *P. Wiatrowski: Znamiona rozboju kwalifikowanego.*
- ▶ *M. Leciak: Problematyka „Europejskiego Rejestru Skazanych”.*
- ▶ *J. Izdorczyk: Japoński kodeks postępowania karnego.*
- ▶ *A. Wądołowska: Wolność seksualna jako przedmiot ochrony prawnokarnej.*
- ▶ *A. Biederman: Rzetelna informacja a aktywność pokrzywdzonego w procesie karnym.*
- ▶ *P. K. Sowiński: Glosa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 listopada 2004 r., sygn. Sk 64/03 (dot. zwolnienia z tajemnicy radcowskiej).*